ЗАРЕЄСТРОВАНО
Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку
№ 430 від «14» 04 2023р

Голова Комісії
_____ Р.С.Магомедов

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Біржового комітету ТОВ «Українська енергетична біржа»
Протокол засідання Біржового комітету
№ 1392 від «27» березня 2023р

Голова Біржового комітету
_____ О.Є.Дубовський

Правила Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа»
(нова редакція)

Київ – 2023

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	2
2.	Порядок набуття, зупинення, припинення статусу члена Біржі. Права та обов'язки членів Біржі	9
3.	Порядок набуття, зупинення, припинення статусу учасника торгів. Права та обов'язки учасників біржових торгів і брокерів	10
4.	Порядок допуску товару до біржових торгів, зупинення та скасування такого допуску	14
5.	Механізми зниження ризиків невиконання учасниками торгів зобов'язань за біржовими угодами	16
6.	Порядок доступу до користування електронною торговою системою	21
7.	Порядок організації та проведення біржових торгів	21
8.	Формування реєстру заявок учасників біржових торгів	29
9.	Формування реєстру біржових угод	30
10.	Виконання біржових договорів	30
11.	Процедури оформлення та обліку документів, які використовуються при укладанні та виконанні біржових угод	32
12.	Платежі та збори, що сплачуються Біржі учасниками торгів	33
13.	Біржове кот***и***рування. Порядок визначення та оприлюднення біржового курсу	33
14.	Порядок здійснення моніторингу біржових торгів та інших заходів, що здійснюються для протидії маніпулюванням, інсайдерській торгівлі та іншим зловживанням	34
15.	Розгляд скарг та вирішення спорів	37
16.	Права та обов`язки Біржі	37
17.	Відповідальність Біржі та учасників біржових торгів	38
18.	Порядок розкриття та оприлюднення інформації	40
19.	Надзвичайні ситуації та процедури, що застосовуються у разі їх виникнення	41
20.	Зупинення, припинення та поновлення біржових торгів за рішенням уповноваженого державного органу	44
21.	Заключні положення	45

1. Загальні положення

1.1. Правила Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (далі - Правила) розроблені та затверджені відповідно до Господарського кодексу України, Закону України «Про товарні біржі» (далі – Закон), Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків», нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), якими регулюється провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках, Статуту Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (далі – Статут Біржі) та є основним документом, який регламентує порядок здійснення біржових операцій з товарами, які допущені до біржових торгів на товарній біржі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (далі – Біржа), укладання біржових угод (біржових договорів), ведення біржової торгівлі та розв'язання спорів з цих питань.

1.2. Правила обов'язкові для виконання Біржею (в тому числі її працівниками, органами управління, особами, що здійснюють вплив на управління та/або діяльність товарної біржі), членами товарної біржі, іншими учасниками торгів та біржовими брокерами, яким надано доступ до електронної торгової системи (систем) відповідно до цих Правил та інших внутрішніх документів Біржі (правил, положень, регламентів тощо), якими регламентується провадження Біржею професійної діяльності на організованих товарних ринках – діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах (далі – внутрішні документи Біржі), та чинного законодавства України.

З метою отримання особою статусу учасника біржових торгів та/або члена Біржі та/або отримання доступу до електронної торгової системи (систем), така особа зобов'язана ознайомитися з положеннями (умовами та вимогами) цих Правил.

1.3. Біржа доводить до відома осіб, визначених у п. 1.2. Правил, Правила, зміни та доповнення до них, іншу інформацію про свою діяльність, шляхом розміщення таких документів, інформації на офіційному вебсайті Біржі. Біржа додатково може використовувати інші способи інформування учасників біржових торгів та інших зацікавлених осіб відповідно до цих Правил.

1.4. Проведення біржових торгів товарами, купівля-продаж (поставка, міна) яких підлягає окремому нормативному регулюванню, здійснюється відповідно до вимог такого спеціального законодавства (у тому числі, нормативно-правових актів органів державної влади).

1.5. Біржа може здійснювати інші форми організованих торгів відповідно до чинного законодавства України.

1.6. Біржа може надавати учасникам біржових торгів послуги з організації торгівлі продукцією на організованому товарному ринку, що передбачають вчинення учасниками біржових торгів інших дій в електронній торговій системі Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими здійснюється виключно на організованих товарних ринках, відповідно до переліку, затвердженого на виконання частини п'ятої статті 5 Закону України «Про ринки

капіталу та організовані товарні ринки» Кабінетом Міністрів України, зокрема: внесення учасниками біржових торгів до електронної торгової системи товарної біржі інформації про істотні умови договору купівлі-продажу біржового товару, щодо яких досягнуто згоди, фіксація та реєстрація відповідно до таких істотних умов біржових угод та біржових договорів щодо біржових товарів тощо. Умови та порядок надання зазначених вище послуг здійснюється з урахуванням положень цих Правил та окремого внутрішнього документа Біржі.

1.7. У випадку прийняття законодавства, якому суперечать положення Правил, Правила діють у частині, що не суперечить такому законодавству.

1.8. У Правилах зазначені у цьому пункті терміни використовуються у наступних значеннях:

автоматизоване робоче місце учасника біржових торгів – робоче місце, з якого учасник біржових торгів здійснює доступ до електронної торгової системи;

адміністратор електронної торгової системи (адміністратор ЕТС) – представник Біржі, що має повноваження здійснювати контроль за дотриманням Правил та внутрішніх документів Біржі під час організації та проведення біржових торгів, адміністрування та контроль за операційним розкладом торгів в ЕТС з можливістю, в порядку та на умовах, визначених цими Правилами, зупинення/припинення біржових торгів, а також їх подовження, надання/зупинення/припинення допуску учасників біржових торгів та допуску/зупинення/скасування біржових товарів до торгів в ЕТС, моніторинг та контроль під час подання/відкликання(скасування)/внесення змін до заявок учасниками торгів (у тому числі у формі позицій), перевірку надходження гарантійного забезпечення, контроль підписання учасниками торгів електронним підписом біржових свідоцтв/біржових договорів, підписання біржових свідоцтв та протоколів проведення біржових торгів від імені Біржі, виявляти маніпулювання та виконувати інші дії у відповідності до цих Правил та внутрішніх документів Біржі; Біржею можуть бути визначені інші документи, повноваження щодо підписання яких надається адміністратору ЕТС, та інші повноваження адміністратора ЕТС;

аналітичні рахунки учасника біржових торгів – рахунки, відкриті Біржею у клірингові системі та/або в ЕТС, призначені для обліку гарантійного забезпечення учасників торгів (зокрема, гарантійних внесків учасників торгів, фінансового забезпечення під розрахунки); зокрема, для обліку гарантійного забезпечення передбачено 2 типи рахунків – загальний рахунок та окремий рахунок; Біржею можуть бути визначені інші типи рахунків;

аналог власноручного підпису (АВП) – вид електронного підпису, який є електронним аналогом власноручного підпису учасника торгів, особи, якій надано доступ до електронної торгової системи (систем), згоду на використання якого надано, шляхом вчинення дій, визначених абзацом другим п. 1.2. Правил, та використовується таким учасником (такою особою) для входу в ЕТС та дозволяє ідентифікувати такого учасника (таку особу), а також встановити відсутність викривлення інформації в документах такого учасника (такої особи) в електронній торговій системі, які вважаються такими, що є підписаними таким учасником торгів (такою особою) електронним підписом;

біржова торгівля – діяльність Біржі з організації торгівлі продукцію на товарних біржах, спрямована на організацію та проведення біржових торгів, забезпечення централізованого укладання та/або централізованого виконання біржових угод (біржових договорів) щодо біржових товарів, здійснення Біржею та/або учасниками біржових торгів біржових операцій, вчинення інших дій на Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими відповідно до законодавства здійснюється виключно на організованих товарних ринках, розв'язання спорів з цих питань та вчинення інших дій на Біржі відповідно до цих Правил, внутрішніх документів Біржі та законодавства України;

біржове кот*и*рування (кот*и*рування) – сукупність методів та правил (методика), які дають змогу виявити середні об'єктивні ціни на певний біржовий товар (групу біржових товарів) на основі цін біржових угод або на інших засадах для розрахунку біржової котирувальної ціни (біржового курсу) такого товару (групи біржових товарів) та інших цінових показників, індексів;

біржове місце – право особи (юридичної особи/фізичної особи-підприємця) на здійснення біржових операцій на Біржі у власних інтересах та/або в інтересах третіх осіб (клієнтів), яке набувається постійними та непостійними членами Біржі у спосіб та у порядку, визначені Статутом Біржі, цими Правилами та «Положенням про надання в оренду біржових місць на товарній біржі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (далі – Положення);

біржове свідоцтво – документ, який у випадках передбачених цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі, засвідчує укладання учасниками біржових торгів біржової угоди та реєструється на Біржі; в окремих випадках може визначатися як «аукціонне свідоцтво»;

біржовий бюлетень – документ Біржі, що містить інформацію про заявки у формі позицій, які виставлено на біржові торги для продажу, купівлі, поставки або міни біржового товару та його характеристики;

брокери – уповноважені фізичні особи постійних членів Біржі або непостійних членів Біржі, акредитовані на Біржі згідно з Положенням, обов'язки яких полягають у виконанні доручень членів Біржі (клієнтів), яких вони представляють, щодо здійснення біржових операцій на Біржі;

бюлетень середньозважених цін – внутрішній документ Біржі, що містить інформацію щодо кількісних характеристик біржового товару, що був запропонований та реалізований на біржових торгах, мінімальної та максимальної цін, що склалися на біржових торгах, та середньозваженої ціни, що склалася за результатами біржових торгів, а також щодо загального обсягу і вартості реалізованого біржового товару; у бюлетені може зазначатися й інша інформація, зокрема щодо інших характеристик біржового товару (як-то базис поставки (згідно Інкотермс чи на інших умовах, визначених внутрішніми документами Біржі), тип графіку продажу (наприклад, електричної енергії) тощо);

внутрішні документи Біржі – акти внутрішнього регулювання Біржі, які є офіційними документами Біржі, що у відповідності до цих Правил, законодавства про товарні біржі і

організовані товарні ринки регламентують організацію та проведення біржових торгів на Біржі, умови допуску до біржових торгів, умови та механізми забезпечення здійснення розрахунків (поставки біржового товару) та інші питання з організації біржової торгівлі у певних секціях Біржі чи за певним біржовим товаром (групою біржових товарів), а також регулюють відносини в межах структури Біржі та між Біржею і учасниками торгів (їх клієнтами), уповноваженими Біржею розрахунковими банками, операторами поставки та іншими особами, визначеними внутрішніми документами Біржі; зокрема, такими внутрішніми документами Біржі є ці Правила, правила біржових торгів та регламенти організації та проведення біржових торгів, у тому числі вчинення інших дій на Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими відповідно до законодавства здійснюється виключно на організованих товарних ринках, у певних секціях Біржі чи за певним біржовим товаром (групою біржових товарів); внутрішні документи Біржі можуть складатися з одного чи декількох документів;

гарантійний внесок – кошти, що вносяться на поточний рахунок Біржі учасниками біржових торгів (їх клієнтами) з метою гарантування виконання біржових угод/біржових договорів; у випадках, визначених цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі, гарантійні внески обліковуються ***на окремих (під конкретні біржові торги (аукціон))*** або ***на загальних рахунках учасників торгів (їх клієнтів)*** у облікових системах відповідних клірингових та/або електронних торгових систем Біржі;

електронна торгова система (електронні торгові системи) (ЕТС) – програмний продукт «Енергетична торгова платформа» (ПП ЕТП), програмний продукт «Біржова електронна торгова система» (ПП БЕТС) та інші електронні торгові системи, що використовуються Біржею для організації та проведення біржових торгів, у тому числі для забезпечення можливості учасникам торгів вчиняти інші дії на Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими відповідно до законодавства здійснюється виключно на організованих товарних ринках;

електронний підпис – електронний підпис у визначенні статті 1 Закону України «Про електронні довірчі послуги» забезпечується в ЕТС за допомогою кваліфікованого електронного підпису (далі – КЕП) або АВП; в деяких секціях може бути передбачено використання лише КЕП або лише АВП;

заявка на купівлю – поданий учасником біржових торгів згідно з Правилами та внутрішніми документами Біржі, електронний документ за встановленою Біржею формою, що містить безумовну комерційну пропозицію (оферту) на купівлю біржового товару та укладання біржової угоди згідно з умовами поданої заявки;

заявка на продаж – поданий учасником біржових торгів згідно з Правилами та внутрішніми документами Біржі, електронний документ за встановленою Біржею формою, що містить безумовну комерційну пропозицію (оферту) на продаж біржового товару та укладання біржової угоди згідно з умовами поданої заявки;

загальний рахунок – індивідуально визначений для кожного окремого учасника торгів аналітичний рахунок в ЕТС та/або кліринговій системі, на якому обліковуються грошові кошти учасника біржових торгів (його клієнтів), які використовуються таким учасником

біржових торгів для забезпечення участі в біржових торгах та/або виконання зобов`язань (у тому числі в частині сплати комісійного збору), що виникають за результатами біржових торгів у різних секціяхБіржі; секції, на які поширюється застосування загального рахунку, встановлюються рішенням Біржового комітету; загальний тип рахунку використовується для обліку гарантійних внесків, а також у випадках, визначених цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у секціях Біржі; може використовуватися для обліку грошових коштів, що вносяться учасником біржових торгів (його клієнтом), який має намір здійснювати купівлю біржового товару, на ескроу-рахунок такого учасника торгів в уповноваженому Біржею розрахунковому банку як фінансове забезпечення під розрахунки; порядок користування учасниками біржових торгів загальним рахунком визначається відповідною інструкцією Біржі;

клірингова система – програмний продукт «Settler» (ПП «Settler») та інші клірингові системи, що використовуються Біржею для провадження клірингової діяльності;

комісійний збір – плата за послуги, що надаються Біржею, у т.ч. за реєстрацію біржових угод (біржовий збір, реєстраційний збір);

котирувальна комісія – спеціальний підрозділ Біржі, що створюється з числа співробітників Біржі та затверджується рішенням Біржового комітету для визначення (та підтримки в актуальному стані та відповідності ринковим умовам) методики (методик) біржового котирування та забезпечення (встановлення) рівня цін на біржові товари, які реалізуються на Біржі і підлягають котируванню, та діє на підставі «Положення про Котирувальну комісію»;

котирувальна ціна – ціна, визначена котирувальною комісією шляхом аналізу цін біржових угод, цін пропозицій, цін попиту на підставі критеріїв та методів обчислення, встановлених Біржею;

крок ціни – величина, на яку змінюється (зменшується/збільшується) ціна за одиницю або за лот/пакет лотів біржового товару під час проведення біржових торгів, та яка визначається у внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у секціях Біржі;

лот – мінімальний неподільний обсяг (кількість) біржового товару, що може бути запропонований до продажу/купівлі; значення обсягу (кількості) біржового товару в заявці на продаж/заявці на купівлю повинно бути кратним розміру 1 лота; внутрішніми документами Біржі можуть бути встановлені випадки, коли ця вимога може не дотримуватися;

маніпулювання – неправомірні дії або вплив учасника біржових торгів на ціну біржового товару у власних інтересах або інтересах третіх осіб, у результаті чого придбання або продаж цього біржового товару відбувається за іншими цінами, ніж ті, які існували б за відсутності таких неправомірних дій або впливу, а також дії, передбачені статтею 148 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»;

надзвичайна ситуація у діяльності Біржі – будь-які події та/або обставини, які за оцінкою органів управління Біржі тимчасово або на невизначений термін зроблять неможливими

або значно ускладнять виконання Біржею покладених на неї функцій у відповідності з цими Правилами; до таких подій/обставин можуть бути віднесені форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та інші обставини, в тому числі, які за оцінкою органів управління Біржі створюють або можуть створити загрозу життю та здоров'ю співробітників Біржі, або ускладнити виконання Біржею покладених на неї функцій;

непостійний член Біржі – юридична або фізична особа-підприємець, яка набула статусу непостійного члена Біржі та право здійснювати біржові операції на Біржі шляхом оренди біржового місця у постійного члена Біржі;

окремий рахунок (окремий рахунок під конкретні біржові торги (аукціон)) – індивідуально визначений для кожного окремого учасника торгів аналітичний рахунок в ЕТС, на якому обліковується гарантійний внесок, що вноситься учасником біржових торгів (його клієнтом) на поточний рахунок Біржі для участі у конкретних біржових торгах (аукціоні) та використовується таким учасником біржових торгів для забезпечення виконання зобов`язань (у тому числі в частині сплати комісійного збору), що виникають за результатами таких біржових торгів (аукціону);

оператор поставки – юридична особа, яка відповідно до закону здійснює зберігання та/або забезпечує транспортування (передачу) активу, що є біржовим товаром, та/або погоджує передачу/здійснює облік передачі такого активу (як-то, оператор газотранспортної системи, оператор газосховищ, оператор системи передачі та інші);

позиція на купівлю/позиція на продаж – заявка на купівлю/заявка на продаж учасника торгів, що ініціює торги за технологією одностороннього аукціону (далі – ініціатор аукціону) згідно з Правилами та внутрішніми документами Біржі та містить безумовну комерційну пропозицію (оферту) на купівлю/на продаж біржового товару; позиція об'єднує однорідні та взаємозамінні товари за: видом товару (відповідно до встановлених стандартів та технічних нормативно-правових актів у галузі технічного нормування та стандартизації), а також за ціною, коефіцієнтом (премія/дисконт до цінового показника, визначеного ініціатором аукціону або Біржею або законодавством) за одиницю товару, та іншими реквізитами та умовами, визначеними внутрішніми документами Біржі;

постійні члени Біржі – засновники Біржі та юридичні або фізичні особи-підприємці, прийняті до її складу згідно зі Статутом Біржі, (далі – **Учасники Біржі**), які набувають статусу постійного члена Біржі після сплати вступного внеску та отримання біржових місць у кількості, яка визначається відповідно до Статуту та з дотриманням пропорційності сукупності часток відповідного постійного члена у статутному капіталі Біржі; постійні члени Біржі, в порядку та на умовах, визначених внутрішніми документами Біржі, мають право надавати в оренду біржові місця непостійним членам Біржі;

програмний продукт «Біржова електронна торгова система» (ПП БЕТС), програмний продукт «Енергетична торгова платформа» (ПП ЕТП) – сукупність баз даних, технічних, програмних, апаратних, телекомунікаційних комплексів і рішень та інших засобів, що забезпечують можливість збору, введення, моніторингу, аналізу, зберігання, обробки і розповсюдження інформації, необхідної для проведення біржових торгів та в ході і за результатами торгів, проведення торгів та підтвердження фактів здійснення біржових

операцій;

рахунок умовного зберігання (ескроу) – рахунок, відкритийучасником біржових торгів у визначеному Біржею розрахунковому банку, з метою запобігання ризику нерозрахунків за біржовими договорами;

розрахунковий банк – обслуговуючий банк Біржі/учасника торгів, у якому відкрито рахунок Біржі/учаснику торгів як учаснику безготівкових розрахунків та/або який здійснює для такого учасника на договірних умовах будь-яку з операцій чи послуг, передбачених Законом України «Про банки і банківську діяльність»; Біржа залишає за собою право визначення декількох розрахункових банків, перелік яких затверджується рішенням уповноваженого органу Біржі та доводиться до відома зацікавлених осіб, шляхом його розміщення на офіційному сайті Біржі;

вебсайт Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (офіційний сайт Біржі) – офіційний вебсайт Біржі в мережі Інтернет за адресою: www.ueex.com.ua;

секція – спеціалізований напрям діяльності Біржі, в межах якого здійснюється біржова торгівля певною групою біржових товарів;

система збору, обробки та розповсюдження інформації ЕТС – підсистема ЕТС, що представляє собою сукупність програмного забезпечення, баз даних та обчислювальних засобів для здійснення збору та архівації інформації про хід торгів, подані заявки, учасників біржових торгів, характеристики біржового товару, ціну біржового товару та її динаміку; зібрана інформація обробляється та оприлюднюється у вигляді бюлетеня середньозважених цін або у іншій формі згідно з внутрішніми документами Біржі та законодавством України;

технічний збій – технічне та/або технологічне порушення належного функціонування апаратного та/або програмного забезпечення організації біржової торгівлі за умови збереження ним працездатного стану;

фінансове забезпечення учасника торгів під розрахунки (фінансове забезпечення під розрахунки) – грошові кошти, що попередньо перераховуються учасником біржових торгів на рахунок умовного зберігання (ескроу) такого учасника торгів та обліковуються на аналітичних рахунках (аналітичні рахунки для фінансового забезпечення під розрахунки) в клірингові системі Біржі, та які призначені для належного виконання зобов'язань за біржовими договорами;

ціна біржової угоди – ціна, за якою укладена та зареєстрована на Біржі біржова угода;

члени Біржі – постійні члени Біржі та непостійні члени Біржі.

Інші терміни, що вживаються в цих Правилах, використовуються відповідно до законодавства України.

2. Порядок набуття, зупинення, припинення статусу члена Біржі. Права та обов'язки членів Біржі

2.1. Категорії членів Біржі (постійний, непостійний) та умови набуття членства (набуття статусу члена Біржі) визначаються відповідно до Статуту Біржі, цих Правил та Положення. Якщо між Статутом Біржі та цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі є розбіжності, застосовуються норми Статуту до внесення змін до Правил та/або внутрішніх документів Біржі. Біржа може визначити інші категорії членства на умовах, що не суперечать Статуту Біржі.

2.2. Учасник Біржі (у тому числі, у випадку зупинення/припинення його членства на Біржі в якості постійного члена Біржа) може надавати в оренду належні йому біржові місця особі, погодженій з Біржовим комітетом або іншим уповноваженим ним органом Біржі, яка за рахунок цього набуває статусу непостійного члена Біржі.

2.3. З метою укладення Договору оренди біржового місця юридичні особи та фізичні особи – підприємці резиденти України (далі – Заявник) на вебсайті Біржі переходять за відповідним посиланням та заповнюють в електронній формі заяву-анкету, до якої додають відскановані, заархівовані копії документів, перелік яких визначається Положенням.

2.4. Рішення про надання дозволу на оренду біржового місця та дозволу на укладення Договору оренди біржового місця на товарній біржі – Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа» (далі – Договір оренди біржового місця) або про відмову в оренді та укладенні такого договору приймається Біржовим комітетом або іншим уповноваженим ним органом Біржі протягом 10 (десяти) робочих днів з дня надходження в електронному вигляді заяви-анкети та визначених Положенням документів, про що Заявнику направляється повідомлення на його електронну адресу. Після отримання позитивного рішення про надання дозволу на оренду біржового місця постійний член Біржі укладає з таким Заявником Договір оренди біржового місця.

2.5. Вартість оренди біржового місця визначається постійним членом Біржі - орендодавцем та зазначається в Договорі оренди біржового місця. Вартість оренди біржового місця встановлюється як фіксована сума орендної плати за увесь період оренди біржового місця та/або як відсоток (%) від суми укладених на Біржі таким Заявником – непостійним членом Біржі біржових угод.

2.6. Підставами для припинення членства на Біржі є:
- заява члена Біржі про припинення членства (після виконання членом Біржі своїх зобов'язань перед Біржею та іншими членами Біржі (клієнтами членів Біржі) за біржовими угодами);
- сплив строку оренди біржового місця;
- грубого (термін застосовується у визначеннях, наданих у внутрішніх документах Біржі щодо торгівлі на певних секціях Біржах, з урахуванням положень законодавства) або систематичного порушення членом Біржі, його брокером/брокерами законодавства України, що регулює біржову торгівлю, цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі;
- ліквідація або реорганізація юридичної особи (крім випадків, коли юридична особа, яка мала право на участь у біржових торгах і здійснення біржових операцій в якості

непостійного члена Біржі, продовжує своє існування після реорганізації), припинення діяльності фізичної особи-підприємця;
- відкликання державними регулюючими органами ліцензій або дозволів або інші визначені законодавством причини, наслідком настання яких є неможливість (заборона) вчиняти члену Біржі біржові операції.

2.7. Припинення членства на Біржі відбувається за рішенням Біржового комітету, яке, якщо інше не визначено у такому рішенні, набуває чинності з дня, наступного за днем прийняття такого рішення.

2.8. Зупинення членства на Біржі відбувається шляхом зупинення (тимчасового припинення) допуску члена Біржі до біржових торгів у випадках:
- за заявою члена Біржі про зупинення членства;
- відкликання державними регулюючими органами ліцензій або дозволів або інші визначені законодавством причини, наслідком настання яких є неможливість (заборона) вчиняти члену Біржі біржові операції до усунення членом біржі-суб'єктом господарської діяльності таких порушень;
- порушення членом Біржі, його брокером/брокерами законодавства України, що регулює біржову торгівлю, цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі;
- в інших випадках, встановлених законодавством та/або внутрішніми документами Біржі.

2.9. Зупинення членства на Біржі відбувається за рішенням Біржового комітету, яке, якщо інше не визначено у такому рішенні, набуває чинності з дня, наступного за днем прийняття такого рішення.

2.10. Члени Біржі, крім прав та обов'язків, визначених Законом та у цьому розділі, мають права та обов'язки учасників біржових торгів, визначенні Законом, цими Правилами та внутрішніми документами Біржі.

3. Порядок набуття, зупинення, припинення статусу учасника торгів. Права та обов'язки учасників біржових торгів і брокерів

3.1. Учасниками біржових торгів на Біржі можуть бути члени Біржі, від імені яких діють біржові брокери, а також у випадках, встановлених законодавством та/або цими Правилами, інші особи, яким надано право здійснювати торгівлю на Біржі.

3.2. Члени Біржі та інші особи, визначені відповідно до п.3.1 цих Правил, набувають статусу учасника торгів та отримають право приймати участь в біржових торгах у відповідній(их) секції(ях) за умови дотримання ними кваліфікаційних (та інших) вимог до учасників біржових торгів, встановлених внутрішніми документами Біржі, якими регулюється біржова торгівля у відповідній(их) секції(ях) Біржі.

3.3. Особа, яка має намір приймати участь у біржових торгах, (далі – претендент) повинна отримати статус учасника торгів у відповідній секції Біржі шляхом:
- заповнення в електронній формі *реєстраційної анкети (Анкета-опитувальник)* у розділі «Акредитація» на сайті Біржі, обравши відповідну секцію Біржі, до якої додати заархівовані файли сканованих копій документів, що вимагаються внутрішніми

документами Біржі, якими регламентується торгівля у відповідній секції та/або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів); такі документи мають бути чинними (дійсними) на момент їх подання;
- набуття статусу члена Біржі відповідно до цих Правил, якщо це вимагається внутрішніми документами Біржі, якими регламентується торгівля у відповідній секції та/або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів), щодо такої категорії учасників торгів;
- здійснення інших дій, передбачених процедурами акредитації, у відповідності до вимог та у порядку, що встановлені внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі та/або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів).

3.3.1. Якщо для участі у біржових торгах вимагається КЕП, то претендент повинен надати сертифікат (сертифікати) відкритого ключа брокера.

3.3.2. Претенденти-нерезиденти заповнюють в електронній формі заяву-анкету встановленої форми у розділі «Акредитація» на сайті Біржі до якої додають заархівовані файли сканованих копій документів, що вимагаються внутрішніми документами Біржі, якими регламентується торгівля у відповідній секції та/або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів); такі документи мають бути чинними (дійсними) на момент їх подання.

3.3.3. Протягом 10 (десяти) робочих днів на електронну адресу претендента прийде повідомлення про рішення Біржового комітету.

У разі ухвалення Біржовим комітетом позитивного рішення, претендент протягом 5 (п'яти) робочих днів з дня отримання на електронну адресу повідомлення, зобов'язаний направити на поштову адресу Біржі оригінали та копії документів, зазначених у відповідних внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі та/або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів).

3.3.4. У разі, якщо в подальшому відбулися зміни у вищезазначених документах та/або інформації, учасник торгів зобов'язаний надати Біржі оновлені документи та/або інформацію протягом 3 (трьох) робочих днів з моменту виникнення/настання таких змін.

3.3.5. У випадку порушення учасником торгів зазначеної у п.3.3.4. Правил вимоги, Біржа має право автоматично зупинити допуск такого учасника до біржових торгів до моменту надання таких документів (інформації) у повному обсязі.

3.4. У випадку виникнення в учасника торгів наміру здійснювати купівлю/продаж іншого біржового товару (групи біржових товарів) та/або в іншій секції(ях) Біржі, така особа додатково подає документи та здійснює дії, передбачені процедурами акредитації у відповідній секції Біржі, а також зобов'язана актуалізувати раніше надані на Біржу документи, за необхідності (у відповідності до вимог, встановлених внутрішніми документами Біржі).

3.5. Біржа веде облік учасників торгів та брокерів, які отримали право здійснювати біржові операції в ЕТС Біржі.

3.6. Учасники біржових торгів, крім прав, визначених Законом, мають право:
- подавати заявки на продаж, заявки на купівлю;
- брати участь у біржових торгах;
- укладати біржові угоди від свого імені та за свій рахунок або від імені клієнтів і за їх рахунок (посередництво при укладанні біржових угод шляхом виконання доручень клієнтів і укладання біржових угод на кращих для клієнтів умовах);
- консультувати клієнтів з питань, пов'язаних з укладанням біржових угод, у тому числі з питань якості та властивостей біржового товару;
- одержувати від Біржі необхідну інформацію;
- залучати незалежного біржового експерта до товарної експертизи біржового товару по кількості та/або якості;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення професійної діяльності Біржі з організації торгівлі продукцією на товарних біржах;
- інші права, визначені внутрішніми документами Біржі (зокрема, якими регулюється біржова торгівля у відповідних секціях Біржі).

3.7. Учасники біржових торгів, крім обов’язків, визначених Законом, зобов'язані:
- дотримуватися законодавства України, цих Правил, внутрішніх документів та рішень Біржі, що регулюють біржова торгівля;
- дотримуватись принципів рівноправності учасників біржових торгів, коректної поведінки, взаємоповаги по відношенню один до одного, забезпечувати збереження конфіденційності отриманої інформації;
- надавати Біржі на її вимогу документи, що стосуються своєї діяльності, та додаткову інформацію щодо біржових товарів;
- надавати Біржі інформацію про всі зміни, внесені в надані ними для укладення Договору оренди біржового місця документи, протягом 3 (трьох) робочих днів з дня набрання чинності таких змін;
- виконувати рішення Біржі з питань допуску до біржових торгів, своєчасно вносити гарантійне забезпечення для участі у біржових торгах, виконувати зобов’язання за укладеними біржовими угодами;
- сплачувати комісійний збір;
- у встановленому порядку надавати Біржі інформацію про стан виконання зобов'язань за укладеними біржовими угодами;
- реєструвати, вести облік і зберігати протягом щонайменше трьох років документи, пов'язані з діяльністю на Біржі, у тому числі документи бухгалтерського обліку, документи, стандартизовані Біржею, що стосуються укладання та виконання біржових угод, доручення та інструкції клієнтів, а також підтвердження їх виконання або невиконання, оригінали договорів із клієнтами тощо;
- самостійно отримувати всі необхідні дозволи, ліцензії, погодження тощо, визначені чинним законодавством України;
- надавати клієнтам точну, коректну і достатню інформацію про біржові торги, зокрема щодо біржових угод, укладених на Біржі в їх інтересах;
- дотримуватися вимог та виконувати інші обов’язки, визначені внутрішніми документами Біржі (зокрема, якими регулюється біржова торгівля у відповідних секціях Біржі).

3.8. Учасникам біржових торгів забороняється:
- передавати в заставу, об'єднувати чи розпоряджатися активами клієнта без попередньої письмової згоди клієнта;
- виконувати операції на користь клієнта без попередньої згоди клієнта, крім випадків, якщо клієнт надав згоду на здійснення торгівлі без отримання його попередньої згоди;
- розкривати або розголошувати доручення клієнта та зміст біржової угоди (біржового свідоцтва/договору, укладеного на підставі біржової угоди), укладати біржові угоди всупереч інтересам клієнта або контрагента з використанням отриманої від клієнта інформації або інформації, що стала відомою внаслідок його роботи;
- здійснювати фіктивні біржові операції або укладати біржові угоди, які не передбачають зміни власника біржового товару;
- встановлювати необґрунтовані ціни, укладати біржові угоди всупереч дорученням клієнтів, робити спроби монополізувати ринок, надавати неправдиву інформацію про ринок;
- одночасно обслуговувати двох або більше клієнтів, інтереси яких суперечать один одному;
- представляти в одній торговій сесії інтереси клієнтів, що бажають продати біржовий товар, і клієнтів, що бажають купити такий біржовий товар;
- використовувати грошові кошти і товари клієнта у власних цілях чи в інтересах третіх осіб;
- укладати біржові угоди з перевищенням меж внесеного гарантійного забезпечення.

3.9. Брокер, що представляє інтереси членів Біржі, повинен мати довіреність згідно встановленої Біржею форми.

3.10. Брокерам забороняється розголошувати комерційні таємниці щодо здійснюваних за їх участю біржових операцій клієнтів, одночасно обслуговувати двох або більше клієнтів, інтереси яких суперечать один одному.

3.11. Обов’язки брокерів полягають у виконанні доручень членів Біржі, яких вони представляють.

3.12. На брокерів поширюються вимоги, права та обов`язки, що покладені цими Правилами та внутрішніми документами Біржі на учасників біржових торгів.

3.13. Підставами для припинення статусу учасника торгів на Біржі є:
- припинення членства на Біржі у випадках, зазначених у п.2.6. Правил, для членів Біржі;
- заява учасника торгів про припинення статусу учасника торгів та доступу до торгів у певній секції(ях) Біржі;
- порушення Правил та/або внутрішніх документів біржі та/або законодавства, яким регулюється біржова торгівля;
- випадки, визначенні спеціальним законодавством України, та не охопленні п.2.6. цих Правил, настання яких є підставою для припинення статусу учасника торгів на Біржі в тій чи іншій секції.

3.14. Припинення статусу учасника торгів на Біржі відбувається за рішенням Біржового комітету, яке набуває чинності з наступного дня після прийняття, якщо інше не зазначено у

такому рішенні.

3.15. Зупинення статусу учасника торгів на Біржі (у тій чи іншій секції Біржі чи по всіх секціях) відбувається шляхом зупинення (тимчасового припинення) доступу до торгів у наступних випадках:

- зупинення членства на Біржі у випадках, зазначених у п.2.8. Правил, для членів Біржі;
- за заявою учасника торгів про зупинення доступу до торгів у певній секції(ях) Біржі з зазначенням терміну/строку зупинення;
- порушення Правил та/або внутрішніх документів біржі та/або законодавства, за настання яких відповідно до внутрішніх документів Біржа має право застосовувати зупинення статусу учасника торгів на Біржі;
- за рішенням Біржі терміном на 10 (десять) днів, якщо інше не визначено рішенням Біржі або внутрішніми документами Біржі, у випадку очікування Біржею надходження оновлених документів від учасника торгів, які він зобов'язаний надати Біржі відповідно до Положення та/або інших внутрішніх документів Біржі, якими регламентується біржова торгівля;
- в інших випадках, визначених внутрішніми документами Біржі.

3.16. Порушення учасниками торгів зобов'язань, встановлених внутрішніми документами Біржі, що регламентують біржову торгівлю, вважається порушенням учасником торгів також і цих Правил.

4. Порядок допуску товару до біржових торгів, зупинення та скасування такого допуску

4.1. Предметом біржової торгівлі є біржовий товар, реалізація якого через Біржу не заборонена законодавством України.

4.2. У випадках, визначених законодавством, Біржа може організовувати та проводити торги та аукціони продукцією та іншим майном у порядку, встановленому Правилами та внутрішніми документами Біржі відповідно до вимог, визначених іншими законами, ніж Закон України «Про товарні біржі», та/або нормативно-правовими актами, прийнятими на їх виконання.

4.3. Біржові товари можуть визначатися Біржею за партіями товарів та/або класифікуватися за видами продуктів (інструментів) з урахуванням вимог законодавства, яким регулюється обіг відповідного товару.

За видами продуктів (інструментів) біржові товари можуть класифікуватися, в тому числі, з урахуванням таких складових: найменування, марка (сорт), обсяг, строк виконання, умови виконання, рівень (клас) якості тощо. Зокрема, продуктами на короткостроковому ринку природного газу вважаються короткострокові стандартизовані контракти на ринку природного газу (далі – КСП), фізико-хімічні характеристики якого відповідають Кодексу газотранспортної системи, інструментами – КСП на внутрішньодобовому ринку та КСП на ринку «на добу наперед»).

У внутрішніх документах Біржі може бути визначений інший підхід щодо класифікації та

групування біржових товарів за продуктами та інструментами.

Партією товару вважається визначена кількість (але не менше двох одиниць) однорідних товарів одного або кількох найменувань, купівля-продаж та відвантаження (відпуск, передача)/отримання (відбір, прийом) яких (або передача прав за якими) здійснюється на підставі документів та з дотриманням вимог, визначених законодавством.

Зміна переліку та/або порядку допуску товарів до біржових торгів, а також експертиза біржових товарів може визначатися окремими рішеннями Біржового комітету. Допуск здійснюється шляхом внесення біржового товару до реєстру біржових товарів Біржі на підставі рішення Біржового комітету.

4.4. Розгляд питання щодо допуску активу до біржових торгів, зупинення або скасування допуску здійснюється Біржовим комітетом за наступних підстав:
- за власною ініціативою Біржі;
- за зверненням члена Біржі-ініціатора аукціону;
- на вимогу НКЦПФР (у випадках, визначених законодавством).

Для прийняття рішення щодо допуску активу до біржових торгів, зупинення або скасування допуску, питання щодо якого ініційовано членом Біржі, Біржа має право вимагати від такого члена Біржі (його клієнта) оригінали документів або належним чином завірені копії документів, які передбачені регламентами та/або іншими внутрішніми документами Біржі, для підтвердження якості, наявності та походження такого активу.

Інформування щодо прийнятого Біржовим комітетом рішення відносно допуску активу до біржових торгів, зупинення або скасування допуску здійснюється Біржею шляхом розміщення на вебсайті Біржі відповідної інформації.

4.5. Біржа має право перевірити показники якості, кількість і місцезнаходження біржового товару, зазначені учасником торгів-продавцем при допуску біржового товару до біржових торгів, в тому числі шляхом його огляду, відбору зразків проб тощо, у порядку, встановленому внутрішніми документами Біржі.

Встановлені стандарти якості, мінімальної кількості (розмір лотів), системи міри та ваги, одиниць виміру біржових товарів можуть попередньо узгоджуватися робочими групами при радах секцій Біржі, створеними учасниками торгів відповідних секцій Біржі, з подальшим затвердженням якості та інших характеристик Біржовим комітетом у рішенні щодо допуску відповідного активу до торгів. Специфікація якості та інші характеристики біржового товару оприлюднюється на вебсайті Біржі окремим документом та/або зазначається в реєстрі біржових товарів.

4.6. У разі порушення учасником торгів вимог Правил та/або інших внутрішніх документів Біржі, в тому числі, в частині невідповідності біржового товару, допущеного до біржових торгів, допуск такого товару до біржових торгів за рішенням Біржового комітету може бути зупинено (скасовано).

4.7. Біржа може визначити інші підстави для зупинення (скасування) допуску біржового

товару (групи біржових товарів) до торгів та припинення/зупинення біржових торгів певним біржовим товаром (групою біржових товарів) з урахуванням:

- підстав, критеріїв, показників тощо, визначених законодавством (зокрема, в разі встановлення НКЦПФР за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері, критеріїв цінової нестабільності біржового товару на товарній біржі залежно від виду, ліквідності та/або ринкової ціни такого біржового товару);
- та/або результатів аналізу нових та існуючих інформаційних продуктів (технологій), ділової практики або технологій здійснення біржових операцій на предмет можливості їх використання для зловживань та маніпулювань;
- та/або результатів узагальнення біржової практики запобігання та протидії маніпулюванням та зловживанням.

4.8. Біржа (для запобігання або усунення порушень на організованих товарних ринках) повинна виконати вимогу НКЦПФР:

- припинити/зупинити біржові торги певним біржовим товаром (групою біржових товарів);
- зупинити (скасувати) допуск біржового товару (групи біржових товарів) до біржових торгів.

4.9. У разі прийняття Біржею рішення про зупинення (скасування) допуску біржового товару до біржових торгів, товарна біржа негайно інформує офіційним каналом зв'язку НКЦПФР та відповідного регулятора товарного ринку, якщо така вимога встановлена законодавством.

4.10. Поновлення біржових торгів відбувається на підставі рішення Біржового комітету, за умови усунення причин, з яких було припинено/зупинено такі біржові торги. Якщо припинено/зупинення біржових торгів відбулося на вимогу НКЦПФР, Біржа зобов'язана погодити поновлення торгів з НКЦПФР.

4.11. Поновлення допуску до біржових торгів активу, який було виключено Біржею з переліку біржових товарів на вимогу НКЦПФР щодо зупинення (скасування) допуску до біржових торгів, відбувається за погодженням з НКЦПФР.

4.12. У випадку припинення/зупинення/поновлення допуску біржового товару до біржових торгів та/або біржових торгів певним біржовим товаром, Біржа інформує учасників торгів та інших зацікавлених осіб шляхом розміщення відповідної інформації на вебсайті Біржі.

4.13. У разі зупинення допуску біржового товару до біржових торгів або припинення/зупинення біржових торгів біржовим товаром, щодо такого біржового товару на час припинення/зупинення забороняється подання учасниками торгів заявок та укладання біржових угод на Біржі.

5. Механізми зниження ризиків невиконання учасниками торгів зобов'язань за біржовими угодами

Гарантійне забезпечення

5.1. Гарантійне забезпечення є одним з механізмів, який Біржа може використовувати для зниження ризиків невиконання учасниками торгів зобов'язань за укладеними ними біржовим угодами.

5.2. Біржею запроваджується 2 типи фінансового гарантійного забезпечення:
- гарантійний внесок;
- фінансове забезпечення під розрахунки (для учасників торгів, які мають намір придбати біржовий товар).

5.3. Внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретних секціях Біржі, можуть бути визначені інші форми (окрім фінансової) гарантійного забезпечення (зокрема, гарантійне забезпечення у формі біржового товару (товарне гарантійне забезпечення)).

5.4. Гарантійне забезпечення для участі в біржових торгах за технологією одностороннього аукціону

5.4.1. При організації та проведенні біржових торгів за технологією одностороннього аукціону до учасників торгів може встановлюватися вимога щодо внесення ними гарантійних внесків.

5.4.2. Учасник торгів, який бажає прийняти участь в біржових торгах, що проводяться за технологією одностороннього аукціону, та на якого поширюються вимоги щодо внесення гарантійного забезпечення, зобов'язаний перерахувати на поточний рахунок Біржі гарантійний внесок у сумі, що має бути не меншою від суми, яка розраховується на підставі стартової ціни та відповідно до ставки/розміру гарантійного внеску, зазначених ініціатором аукціону у позиції, і яка є пропорційною до заявленого таким учасником торгів обсягу у його заявці, якщо інше не визначено внутрішніми документами Біржі.

Порядок та термін/строк внесення, поповнення учасниками торгів гарантійних внесків (як і повернення Біржею вільного від зобов'язань залишку учасникам торгів) визначаються внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у секціях Біржі.

5.4.3. Гарантійний внесок обліковуються на загальному або окремому рахунку учасника торгів в ЕТС, що визначається внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у певній секції Біржі, на біржові торги у якій заявився учасник торгів.

5.4.4. Біржа (у тому числі, з урахуванням вимог спеціального законодавства, якщо такі встановлені) залишає за собою право регулювати (обмежувати/встановлювати) ставки/розміру гарантійного внеску, розміри лотів та їх кількість в пакеті лотів (об'єднані лоти) ініціатора аукціону.

5.4.5. З метою забезпечення виконання учасниками торгів, що уклали біржові угоди, їх зобов'язань з підписання електронним підписом біржових свідоцтв, сформованих ЕТС на підставі відповідних біржових угод, а також подальшого укладення та/або виконання їх сторонами договору купівлі-продажу біржового товару, Біржа може встановити і до

ініціатора аукціону вимогу щодо гарантійного внеску.

5.5. Гарантійне забезпечення для участі в біржових торгах за технологією ринку заявок

5.5.1. При організації та проведенні біржових торгів за технологією ринку заявок (технологією двостороннього безперервного зустрічного аукціону) до учасників торгів встановлюється вимога щодо внесення ними гарантійного забезпечення обох типів, визначених п.5.2. Правил.

5.5.1.1. З метою запобігання та зниження (мінімізації) ризиків невиконання біржових договорів, учасники торгів, які мають намір продати біржовий товар (продавці), зобов'язані перерахувати на поточний рахунок Біржі в розрахунковому банку Біржі грошові кошти (гарантійний внесок) у розмірі, інформація про який оприлюднюється на офіційному веб-сайті Біржі www.ueex.com.ua згідно з рішенням Біржового комітету, з урахуванням коштів на оплату послуг Біржі згідно з її тарифами.

5.5.1.2. З метою запобігання та зниження (мінімізації) ризиків невиконання біржових договорів, учасники торгів, які мають намір придбати біржовий товар (покупці), зобов'язані перерахувати:

- на поточний рахунок Біржі в розрахунковому банку Біржі - грошові кошти (гарантійній внесок) у розмірі, інформація про який оприлюднюється на офіційному веб-сайті Біржі www.ueex.com.ua згідно з рішенням Біржового комітету, з урахуванням коштів на оплату послуг Біржі згідно з її тарифами;
- на рахунок умовного зберігання (ескроу) - грошові кошти (фінансове забезпечення під розрахунки) у сумі, достатній для фінансового забезпечення заявки на купівлю біржового товару з урахуванням вимог Біржі щодо фінансового забезпечення під розрахунки у розмірі 100% оплати вартості придбаного біржового товару, якщо інше не зазначено у внутрішніх документах, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі.

5.5.2. Інформацію щодо надходження фінансового забезпечення під розрахунки учасника торгів Біржа отримує від розрахункового банку учасника торгів способом, визначеним в договорі умовного зберігання (ескроу), укладеному між банком, учасником торгів та Біржею, інформацію про залишки коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу) учасника торгів.

5.5.3. Учасник торгів може здійснювати зарахування грошових коштів на свій рахунок умовного зберігання (ескроу) протягом операційного дня розрахункового банку. Біржа має право самостійно переглядати залишки по таким рахункам на підставі договорів доручення, укладених з учасниками торгів.

5.5.4. Інформацію щодо надходження гарантійних внесків учасника Біржа отримує від розрахункового банку Біржі по мірі їх зарахування на поточний рахунок Біржі в операційні годинироботи банку та оновлює інформацію на аналітичних рахунках у кліринговій системі для обліку гарантійних внесків відповідно до розкладу, визначеного Біржею, з подальшим (автоматичним) корегуванням стану відповідних аналітичних рахунків в ЕТС.

Учасник торгів може здійснювати зарахування грошових коштів на поточний рахунок Біржі як до торгів (торгової сесії), так і під час торгів (торгової сесії).

5.6. Порядок та умови повернення Біржею вільного від зобов'язань залишку гарантійного забезпечення учасникам торгів визначаються внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідних секціях Біржі.

5.7. Учасники біржових торгів, якщо передбачено внутрішніми документами, що регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі, можуть використовувати інші види забезпечення, окрім грошових коштів (як-то банківська гарантія, гарантійний лист тощо).

5.8. Внутрішніми документами Біржі можуть бути визначено інший порядок визначення розміру/ставки гарантійного забезпечення та порядок застосування гарантійного забезпечення, а також інші типи гарантійного забезпечення.

<u>Комерційне представництво</u>

5.9. Біржа з метою запобігання та зниження (мінімізації) ризиків невиконання біржових договорів може застосовувати інститут комерційного представництва як механізм управління ризиками невиконання/нерозрахунків, який спрямований на забезпечення здійснення перерахування коштів від покупця за придбаний ним біржовий товар продавцю та поставку біржового товару продавцем покупцю на умовах та у порядку, визначеними внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі (в якій застосовується такий механізм управління ризиками), та законодавством України.

5.10. Біржа набуває статусу довіреної особи кожного з учасників біржових торгів на підставі укладених з Біржею договорів доручення на основі примірних договорів доручення, визначених у відповідних внутрішніх документах Біржі, з видачою відповідних довіреностей представникам Біржі.

5.10.1. Учасник торгів (продавець) в частині поставки (продажу) біржового товару зобов'язаний в договорі доручення надати Біржі, зокрема, але не виключно, наступні повноваження (за суттю):

- отримання від оператора поставки інформації, яка підтверджує відсутність підстав для не допуску учасника торгів до торгів, а також іншої інформації, перелік якої зазначається у внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі;
- подання Біржею від імені учасника торгів інформації за укладеними ним біржовими договорами (зокрема, щодо обсягу біржового товару, який був проданий/придбаний за відповідним біржовим договором, та сторін такого договору) оператору поставки;
- отримання інформації від оператора поставки про результати поставки – погодження/непогодження передачі біржового товару (з зазначенням причин відмови у випадку відмови);
- надання до розрахункового банку учасника торгів-покупця інформації щодо рахунку продавця для зарахування грошових коштів за проданий (поставлений) покупцю біржовий товар (згідно з реєстром біржових угод).

5.10.2. Учасник торгів (покупець) в частині здійснення розрахунків за біржовий товар зобов'язаний в договорі доручення надати Біржі, зокрема, але не виключно, наступні повноваження:

- отримання доступу до перегляду стану рахунку та інформації про залишки коштів на рахунку ескроу у уповноваженому Біржею розрахунковому банку учасника торгів;
- надання до розрахункового банку реєстру біржових угод, на підставі яких повинна здійснюватися оплата за біржовими угодами (біржовими договорами);
- погодження Біржею закриття учасником торгів його рахунку умовного зберігання (ескроу);
- отримання інформації від оператора поставки, яка підтверджує відсутність підстав для не допуску учасника торгів до торгів, а також іншої інформації, перелік якої зазначається у внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі;
- подання Біржею від імені учасника торгів інформації за укладеними ним біржовими договорами (зокрема, щодо обсягу біржового товару, який був проданий/придбаний за відповідним біржовим договором, та сторін такого договору) оператору поставки;
- отримання інформації від оператора поставки про результати поставки – погодження/непогодження передачі біржового товару (з зазначенням причин відмови у випадку відмови).

5.11. Внутрішніми документами Біржі, які регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі, можуть бути визначені інші повноваження, що надаються учасниками торгів Біржі, які необхідні для мінімізації ризиків невиконання та здійснення Біржею контролю за належним виконанням учасниками торгів біржових угод та укладених на підставі них біржових договорів.

<u>Контроль за розрахунками та/або поставкою, здійснення розрахунків через Біржу</u>

5.12. У випадках, визначених внутрішніми документами Біржі, Біржа може надавати послуги:

- контролю за виконанням поставки та/або здійсненням розрахунків за біржовими угодами;

  у такому випадку сторони біржової угоди мають сповістити Біржу про виконання зобов'язань за такою угодою та підтвердити це необхідними документами (квитанціями, платіжними дорученнями, актами прийому-передачі тощо); внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретній секції Біржі, може бути передбачено отримання таких документів від оператора поставки та уповноваженого(их) розрахункового(их) банку(ів);
- проведення розрахунків за біржовою угодою через рахунок Біржі, яка виступає гарантом здійснення таких розрахунків з боку покупця;

  у такому випадку сторони біржової угоди мають сповістити Біржу про виконання зобов'язань за такою угодою щодо поставки біржового товару та підтвердити це необхідними документами (актами прийому-передачі тощо); внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретній секції Біржі, може бути передбачено отримання таких документів від оператора поставки.

Інші заходи та механізми зниження ризиків невиконання зобов'язань за біржовими угодам

5.13. З метою зниження ризиків невиконання зобов'язань і забезпечення розрахунків та/або поставки за біржовими угодами (біржовими договорами), Біржа має право встановлювати інші вимоги до учасників торгів та запроваджувати інші заходи та механізми з управління ризиками шляхом внесення відповідних змін до цих Правил та/або до відповідних внутрішніх документів Біржі.

6. Порядок доступу до користування електронною торговою системою

6.1. Особа, яка отримала статус учасника торгів у тій чи іншій секції Біржі, для прийняття участі у біржових торгах, у тому числі для можливості вчинення інших дій на Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими відповідно до законодавства здійснюється виключно на організованих товарних ринках, має отримати доступ до ЕТС, в якій проводяться такі біржові торги, шляхом:

- отримання на Біржі логіну та паролю доступу до ЕТС;
- проходження курсу навчання роботи в ЕТС особою (особами), що буде (будуть) виконувати функції біржового брокера такого учасника торгів;
- виконання інших умов, встановлених Положенням та іншими внутрішніми документами Біржі, якими регламентується провадження Біржею професійної діяльності на організованих товарних ринках – діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах.

6.2. Деталізований порядок доступу учасників до біржових торгів у конкретній секції Біржі визначається внутрішніми документами, якими регламентується біржова торгівля у такій секції Біржі.

6.3. Порядок користування електронними торговими системами Біржі визначається інструкцією користувача-учасника електронних біржових торгів у відповідній ЕТС.

7. Порядок організації та проведення біржових торгів

7.1. Загальні положення

7.1.1. Для організації та проведення біржових торгів Біржа використовує технології торгів, прийнятні у ринковій практиці організованих товарних ринків й такі, що не заборонені законодавством України для застосування на товарних біржах. Біржові торги відбуваються, а біржові угоди укладаються і зобов'язання за ними виконуються, без залучення центрального контрагента.

Організація та проведення біржових торгів на Біржі здійснюються:

- за технологією одностороннього аукціону (зокрема, в ПП БЕТС та її прикладних версіях (у тому числі, ПП БЕТС у версії «Electric Power» для організації та проведення біржових торгів електричною енергією);
- за технологією ринку заявок (технологією двостороннього безперервного зустрічного аукціону) (зокрема, в ПП ЕТП для торгівлі природним газом на умовах короткострокових

стандартизованих продуктів (КСП) з поставкою в газотранспортній системі та в підземних сховищах газу у порядку, визначеному Кодексом газотранспортної системи та Кодексом газосховищ, відповідно).

7.1.2. Біржові торги відбуваються з дотриманням принципу анонімності (знеособлення) учасників торгів. Проведення біржових торгів за технологією одностороннього аукціону, коли ініціатор аукціону попередньо відомий, не вважається таким, що принцип анонімності не дотримується.

7.1.3. Біржа може використовувати інші технології (у тому числі, на вимогу спеціального законодавства), для організації та проведення біржових торгів, а також застосовувати послідовно декілька технологій для організації та проведення біржових торгів біржовим товаром (групою біржових товарів) відповідно до внутрішніх документів Біржі, за умови інформування НКЦПФР щодо таких ЕТС/технологій у порядку, встановленому законодавством України.

7.1.4. Біржові торги відбуваються у порядку, що визначається цими Правилами та внутрішніми документами Біржі, якими регулюється біржова торгівля у відповідній секції Біржі.

Особливості організації та проведення біржових торгів, використання гарантійного забезпечення, вчинення інших дій на Біржі щодо біржових товарів, торгівля якими відповідно до законодавства здійснюється виключно на організованих товарних ринках, а також укладання біржових угод по різним групам біржових товарів (продуктів/інструментів) встановлюються окремо для кожної із секцій Біржі відповідними внутрішніми документами.

7.1.5. Інформація про торгові дні, торгові сесії (з зазначенням біржових товарів та ініціаторів аукціону (для торгів за технологією одностороннього аукціону)) зазначається у розкладі торгів, який розміщується на вебсайті Біржі. Торгові сесії в ЕТС відкриваються та закриваються в автоматичному режимі відповідно до розкладу торгів. За необхідності, торгова сесія може бути подовжена, зупинена або припинена Адміністратором ЕТС.

Торговий день – період, який розпочинається з моменту початку першої торгової сесії та завершується в момент закінчення останньої торгової сесії, а саме: починається (за київським часом) о 09:00 поточного дня та завершується о 05:30 наступного дня (якщо інше не встановлено законодавством та/або внутрішніми документами Біржі). Учасникам торгів природним газом за короткостроковими стандартизованими контрактами Біржею надається технічна підтримка у режимі 24/7.

Операційний день Біржі може складатися з торгових сесій, клірингових сесій (операційні години роботи Біржі для проведення клірингу та виконання процедур у цілях забезпечення здійснення розрахунків і поставки за укладеними біржовими угодами, у тому числі, шляхом обміну інформацією та документами з третіми особами (зокрема, уповноваженими Біржею розрахунковими банками, учасниками торгів, операторами поставки), що вказуються у розкладі торгів Біржі. Біржею можуть бути визначені операційні години роботи Біржі для виконання інших процедур, передбачених внутрішніми документами Біржі.

7.1.6. Біржові торги можуть відбуватися з представленням ціни за одиницю товару в абсолютному виразі або як коефіцієнту. Формат представлення ціни зазначається у внутрішніх документах, якими регулюється біржова торгівля у відповідній секції Біржі.

7.1.7. Для подачі заявки учасник біржових торгів має здійснити вхід до ЕТС, використовуючи свій особистий логін і пароль, та за допомогою електронного підпису підтвердити, що всі його дії в ЕТС будуть підписані його електронним підписом та матимуть юридичну силу згідно з вимогами законодавства України.

7.1.8. Учасники торгів подають лімітний вид заявок за ціною – з зазначенням у заявці ціни, не нижче/вище якої повинна бути виконана заявка на продаж/заявка на купівлю (відповідно) в ході торгів, та в межах обсягу, зазначеного у такій заявці.

Внутрішніми документами Біржі (у тому числі, на вимогу спеціального законодавства), якими регламентується біржова торгівля у конкретних секціях Біржі, можуть бути визначені інші (додаткові) види заявок за ціною, а також за іншими параметрами (зокрема, вид заявки за обсягом (як-то, «все або нічого»), вид заявки за строком її дії в ЕТС, протягом якого заявка може бути актуальною в ЕТС).

7.1.9. Заявки, які пройшли успішно перевірку в ЕТС щодо їх відповідності вимогам та критеріям, визначеним у документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретних секціях Біржі (зокрема ціновим лімітам та/або лімітам щодо обсягу заявки та/або інші вимоги, якщо такі визначені у внутрішніх документах Біржі (у тому числі, на вимогу спеціального законодавства)), реєструються в ЕТС з зазначенням дати та часу їх реєстрації. У випадку негативного результату перевірки – заявка відхиляється ЕТС з формуванням електронного повідомленні учаснику торгів щодо причини відмови.

Заявка вважається поданою брокером (учасником торгів) з моменту реєстрації такої заявки в ЕТС з зазначенням дати та часу її реєстрації.

У випадку подання учасником торгів заявки від імені, за дорученням та в інтересах клієнта, ідентифікатор клієнта зазначається у заявці.

7.1.10. Учасники біржових торгів можуть подавати заявки (і відповідно, укладати біржові угоди) виключно в межах вільного залишку їх гарантійного забезпечення (фінансового забезпечення під розрахунки та/або гарантійного внеску), види й розміри якого та порядок розрахунку визначаються відповідно до внутрішніх документів Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретних секціях Біржі.

Заявка, подана поза межами вільного залишку гарантійного забезпечення, відхиляється ЕТС з формуванням електронного повідомлення учаснику торгів щодо причини відмови.

У випадку встановлення внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у конкретних секціях Біржі, вимог щодо достатності товарного гарантійного забезпечення, учасники біржових торгів-продавці можуть подавати заявки (і відповідно, укладати біржові угоди) виключно в межах вільного залишку такого гарантійного

забезпечення.

7.1.11. Біржова угода укладається шляхом співставлення параметрів зустрічних заявок (заявки на купівлю та заявки на продаж) відповідно до критеріїв і порядку їх застосування, визначених Біржею, та з врахуванням виду заявок і зазначених в них параметрів.

У разі наявності списків виключень контрагентів, біржові угоди укладаються з врахуванням таких списків.

7.1.12. Моментом укладання учасником торгів біржової угоди вважається момент реєстрації такої угоди в ЕТС з зазначенням дати та часу її реєстрації. З цього моменту така біржова угода вважається дійсною та безумовною для виконання.

7.1.13. Укладання угод, в яких учасник виступає одночасно продавцем та покупцем, заборонено.

7.1.14. Учасник торгів має можливість в ЕТС доступу до переліку та реквізитів поданих (та зареєстрованих в ЕТС) ним заявок, укладених ним біржових угод, і сформованих на їх підставі угод біржових свідоцтв, окрім випадків, коли біржові свідоцтва не формуються відповідно до особливостей, визначених внутрішніми документами Біржі, (за умови його авторизації в ЕТС).

Учасники торгів також мають доступ до своїх біржових свідоцтв в ЕТС (за умови авторизації), в якій біржові торги проходять за технологією одностороннього аукціону, а також до біржових договорів в кліринговій системі ПП «Settler» (за умови його авторизації), які були сформовані на підставі біржових угод, укладених в ЕТС, в якій біржові торги проходять за технологією ринку заявок.

7.1.15. Детальний опис функціоналу ЕТС надається в інструкції користувача відповідної ЕТС.

7.1.16. За результатами торгів формуються документи, визначені цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі (у тому числі, на вимогу та у відповідності до законодавства – для НКЦПФР, регулятора відповідного товарного ринку та/або центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідних сферах).

7.2. Списки виключень контрагентів

7.2.1 Списки виключень контрагентів (далі – списки виключень) можуть формуватися Біржею на підставі:

- вимог законодавства (зокрема, спеціального) щодо заборони вчинення правочинів з купівлі-продажу активу, який є біржовим товаром, між певними категоріями суб'єктів господарювання, які, в свою чергу, є учасниками біржових торгів;
- за письмовою заявою учасника торгів з підписом керівника та печаткою (за наявності), переданою Біржі будь-яким зручним способом (факсимільним зв'язком, електронною поштою) з подальшим пересиланням оригіналу поштою цінним листом.

7.2.2. Списки виключень формуються за двома принципами:

1) «Всі крім» - до списку виключень вносяться контрагенти (учасники торгів), з якими у відповідного учасника торгів укладення біржових угод неможливе;
2) «Ніхто крім» - до списку виключень вносяться лише ті лише ті контрагенти (учасники торгів), з якими у відповідного учасника торгів є можливим укладення біржових угод.

7.2.3. З метою включення суб'єктів господарювання до списку «Ніхто крім», Біржа має право здійснювати додаткову перевірку таких суб'єктів (учасників торгів) на предмет виявлення потенційних ризиків та запобіганню маніпулювання цінами, із застосуванням власної системи комплаєнс-ризиків (внутрішнього контролю управління ризиками).

7.2.4. Біржа формує списки виключень контрагентів виключно за умови попередньої публікації прозорого алгоритму попередньої перевірки контрагентів учасником торгів, що передає Біржі такі списки.

7.2.5. З метою недопущення штучного обмеження конкуренції, Біржа публікує відповідні списки виключень учасників, в разі їх застосування, на офіційному вебсайті Біржі www.ueex.com.ua.

7.2.6. За результатами перевірки суб'єктів господарювання Біржа має право надати учаснику торгів, який подав заяву про включення такого контрагента до списку виключень, інформацію щодо результатів проведеної перевірки.

7.2.7. Внесення контрагента до списку виключень конкретного учасника торгів не обмежує його право на участь в біржових торгах та можливості укладання біржових угод з іншими учасниками торгів.

7.2.8. Заява учасника торгів про внесення контрагента до списку виключень є документом, який виражає волю та потреби такого учасника, що подає заявки в ЕТС, та прирівнюється до заявлених кваліфікаційних вимог такого учасника торгів до контрагентів.

7.2.9. Біржа редагує список виключень контрагентів (додає та/або вилучає контрагентів) за письмовою заявою від учасника біржових торгів з підписом керівника, або іншої уповноваженої особи, та печаткою (у разі її наявності), переданою будь-яким зручним способом(факсимільним зв'язком, електронною поштою тощо) з подальшим надсиланням оригіналу поштою цінним листом або рекомендованим з повідомленням про вручення тощо. Коригування списку відбувається не частіше, ніж 1 (один) раз на добу, та вступає в силу на наступний робочий день після отримання Біржею такого списку.

7.3. Порядок організації та проведення біржових торгів за технологією одностороннього аукціону

7.3.1. Процес біржових торгів умовно розподіляється на три періоди.

Передторговий період:

- подання учасником торгів-ініціатором аукціону заявки на продаж (або заявки на купівлю – у випадку ініціювання аукціону на купівлю) у формі позиції в ЕТС з зазначенням

біржового товару, стартової ціни, кількості лотів, ставки/розміру гарантійного внеску; в позиції можуть бути зазначені інші параметри заявки, визначені внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі;
- подання заявок на купівлю (або на продаж – у випадку аукціону на купівлю) учасниками торгів, які мають намір прийняти участь в торгах в якості контрагента, з зазначенням та перерахуваннями такими учасниками гарантійного внеску у сумі, що є не меншою від суми, яка розраховується на підставі стартової ціни (або іншого показника, визначеного внутрішніми документами Біржі) та відповідно до ставки/розміру гарантійного внеску, зазначених ініціатором аукціону у позиції, і є пропорційною до заявленого відповідним учасником торгів обсягу у його заявці;
- отримання Біржею інформації від розрахункового банку Біржі про грошові кошти учасників торгів, що надійшли як гарантійні внески;
- отримання Біржею інформації від оператора поставки, якщо це передбачено внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі (перелік інформації зазначається у таких документах).

Ініціатор аукціону може відкликати свою заявку за певний час до початку торгів і за умов та у порядку, що визначені внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі.

Період торгів (торговий період):
- торги (кожен учасник торгів, у тому числі ініціатор аукціону, має право змінювати ціну, а також обсяги, за умови дотримання вимог, встановлених внутрішніми документами Біржі, якими регулюється біржова торгівля певним біржовим товаром); в періоді торгів учасниками торгів подаються виключно лімітні заявки;
- підписання біржових свідоцтв учасниками торгів, які уклали біржові угоди.

Механізм формування ціни (на підвищення, на зниження, з можливістю підвищення та зниження ціни тощо) в ході аукціону визначається Біржею (у тому числі, з урахуванням виду аукціону – аукціон на продаж чи аукціон на купівлю) та передбачає можливість підвищення і зниження ціни. Ініціатором аукціону та спеціальним законодавством можуть бути визначені інші механізми формування ціни.

Післяторговий період:
- підписання біржових свідоцтв учасниками торгів, які уклали біржові угоди;
- реєстрація Біржею підписаних учасниками торгів (обома сторонами) біржових свідоцтв шляхом накладання КЕП адміністратором ЕТС;
- формування протоколу торгів та інших документів, передбачених внутрішніми документами Біржі.

7.3.2. Заявки учасників торгів у передторговий період та біржові свідоцтва підписуються учасниками торгів шляхом використання КЕП або АВП. Визначення Біржею, який саме вид електронного підпису можна застосовувати при організації торгів (аукціонів), залежить від низки чинників, зокрема від: (1) вимоги учасника торгів-ініціатора аукціону застосовувати той чи інший підпис (або обидва), (2) виду біржового товару та вимог, за їх наявності, спеціального законодавства, яким регулюється обіг біржового товару, (3) категорії учасників торгів – резидент/нерезидент (зокрема, нерезиденти не використовують КЕП).

7.3.3. На підставі зареєстрованих Біржею біржових свідоцтв, учасники біржових торгів, що є сторонами за такими біржовими свідоцтвами, укладають договори купівлі-продажу відповідного біржового товару за формою та на умовах, що були визначені учасником торгів-ініціатором аукціону до торгів і наданні ним на Біржу шляхом прикріплення договору (з визначеними у ньому умовами розрахунків та поставки біржового товару) в електронному вигляді до позиції, яку учасник торгів-ініціатор аукціону подав до ЕТС.

Ініціатор аукціону може скористатися типовим біржовим договором (за його наявності).

7.3.4. Біржа залишає за собою право визначати типові біржові договори та розробляти стандартні (типові) умови біржових угод, біржових свідоцтв та договорів купівлі-продажу біржового товару, що укладаються на підставі біржових свідоцтв.

7.3.5. Біржею у внутрішніх документах Біржі, які регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі, можуть бути визначені інші вимоги та умови щодо укладення біржових угод, види звітних документів, які формуються за результатами біржових торгів (та/або укладеної біржової угоди), та порядок формування і підписання таких документів та доведення їх до відома зацікавлених сторін.

7.4. Порядок організації та проведення біржових торгів за технологією ринку заявок

7.4.1. Процес біржових торгів умовно розподіляється на три періоди.

Передторговий період

7.4.2. До початку торгового дня (а також в клірингові сесії) Біржа отримує інформацію від оператора(ів) поставки (перелік інформації зазначається у внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі) та розрахункових банків щодо гарантійного забезпечення учасників торгів (гарантійних внесків/фінансового забезпечення під розрахунки).

Торговий період

7.4.3. При проведенні біржових торгів за технологією ринку заявок (двостороннього безперервного зустрічного аукціону) подання заявок на продаж/заявок на купівлю, внесення змін щодо ціни та обсягів та/або інших параметрів заявки, відкликання (скасування) заявки, укладання біржових угод відбувається в ЕТС безпосередньо під час торгової сесії.

У будь-який момент брокер має можливість відредагувати, а також відкликати (скасувати) подані ним в ЕТС заявки, за якими ще не було укладено біржових угод. Якщо заявка була виконана частково, брокер має можливість редагувати або скасувати залишок заявки.

7.4.4. В ході торгів учасники торгів можуть подавати лімітні та ринкові види заявок за ціною.

Ринкова заявка – це заявка, яка повинна бути виконана в межах обсягу, зазначеного в заявці, та за найкращою ціною (цінами), яка (які) мають місце на біржових торгах на момент реєстрації такої заявки на ЕТС та протягом строку її дії.

7.4.5. В заявках може використовуватися параметр AoN («все або нічого»), який визначає виконання заявки лише в повному обсязі. При деактивації відповідного параметру, заявка можебути виконана як у повному обсязі, так і частково.

7.4.6. За строком їх дії можуть використовуватися наступні види заявок:
- *дійсна до відміни* – така заявка може бути відкликана (скасована) виключно брокером, який її подав;
- *дійсна до дати* – в заявці вказується термін її дії, а саме: дата та час, коли вона буде автоматично скасована електронною торговою системою;
- *добова* – заявка, яка діє лише протягом поточного торгового дня, після чого буде автоматично скасована електронною торговою системою;
- *терміново виконати або відмінити* – заявка з визначеною ціною, яка повинна бути виконана частково чи у повному обсязі у випадку співпадіння цін або одразу автоматично скасована електронною торговою системою;
- *виконати або відмінити* – заявка з визначеною ціною, яка повинна бути виконана виключно у повному обсязі у випадку співпадіння ціни або одразу скасована електронною торговою системою.

7.4.7. Укладення біржових угод на торговій платформі здійснюється шляхом *метчінгу* - автоматичного співставлення умов зустрічних заявок (заявок на купівлю та заявок на продаж) щодо їх відповідності та за ціною, що є найкращою для кожного з учасників торгів – покупця та продавця згідно зі встановленими Біржею критеріями (ціна, час) і порядком (пріоритетності) їх застосування, а саме: пріоритетність ціни, пріоритетність часу, - та з врахуванням виду заявок і зазначених у них параметрів.

У разі підбору зустрічних заявок за результатами метчінгу, угода укладається за ціною раніше поданої заявки.

7.4.8. Заявка, яка не відповідає встановленим в ЕТС ціновим лімітам (в разі їх встановлення Біржею) та/або лімітам щодо обсягу (в разі їх встановлення Біржею), відхиляється ЕТС (та не реєструється) з формуванням електронного повідомлення учаснику торгів щодо причини відмови.

7.4.9. У випадку подання учасником торгів заявки поза межами вільного залишку гарантійного забезпеченню (гарантійного внеску та фінансового забезпечення під розрахунки, в разі якщо заявка учасника торгів на купівлю біржового товару), така заявка відхиляється ЕТС з формуванням електронного повідомлення учаснику торгів щодо причини відмови.

7.4.10. На підставі зареєстрованої в ЕТС біржової угоди, в кліринговій системі Біржі ПП «Settler» (якщо інше не визначено внутрішніми документами Біржі, які регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі) автоматично формується біржовий договір (щодо купівлі-продажу біржового товару) в електронному вигляді. Типова форма біржового

договору, умови такого договору та вимоги щодо нього визначаються Біржею.

Післяторговий період (клірингові сесії)

7.4.11. По закінченню торгової сесії учасники торгів, які уклали біржові угоди, повинні підписати КЕП біржові договори.

Після підписання біржового договору в кліринговій системі уповноваженими особами покупця і продавця шляхом додавання КЕП, такий договір вважається укладеним.

Учасники торгів, які уклали біржові угоди, можуть підписувати КЕП біржові договори і протягом торгової сесії.

За результатами торгів формується протокол торгів.

7.4.12. Біржею у внутрішніх документах Біржі, які регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі, можуть бути визначені інші вимоги та умови щодо укладення біржових угод, види звітних документів, які формуються за результатами біржових торгів (та/або укладеної біржової угоди), та порядок формування і підписання таких документів та доведення їх до відома зацікавлених сторін.

8. Формування реєстру заявок учасників біржових торгів

8.1. Біржа формує і веде реєстр заявок учасників торгів засобами ЕТС.

8.2. В момент реєстрації заявки учасника торгів, в ЕТС в автоматичному режимі в реєстрі заявок учасників торгів фіксується інформація щодо такої заявки.

8.3. Реєстр заявок містить наступні обов'язкові параметри заявки та інші реквізити: 1) ідентифікаційний номер заявки; 2) ідентифікатор біржового товару (який може враховувати особливості біржового товару(продукту/інструменту), базис поставки, термін постачання, інше); 3) найменування або унікальний ідентифікатор учасника торгів та брокера, який подав заявку; 4) найменування або унікальний ідентифікатор клієнта учасника торгів (у випадку подання учасником торгів заявки в інтересах клієнта); 5) обсяг біржового товару/кількість лотів біржового товару; 6) ціну, або вказівку щодо виконання заявки без обмеження ; 7) направленість заявки (на купівлю або на продаж); 8) вид заявки; 9) дату і час реєстрації заявки ЕТС; 10) у разі відмови у реєстрації заявки, - причини , з яких заявка була не зареєстрована.

Кодифікація ідентифікаторів може враховувати особливості, а реєстр може містити додаткову інформацію, які пов'язані із характеристиками біржового товару (продукції/інструменту) та/або особливостями біржової торгівлі таким товаром та/або виконання зобов'язань за ним.

8.4. У випадку, якщо заявка виконана частково, її невиконана частина залишається в реєстрі заявок з тим самим ідентифікаційним номером заявки, ціною, датою і часом реєстрації

заявки.

9. Формування реєстру біржових угод

9.1. Біржа формує і веде реєстр біржових угод, укладених учасниками торгів, засобами ЕТС.

9.2. В момент реєстрації біржової угоди, в ЕТС в автоматичному режимі в реєстрі біржових угод фіксується інформація щодо такої угоди.

9.3. Реєстр біржових угод містить наступні обов'язкові параметри заявки та інші реквізити: 1) реєстраційний номер біржової угоди; 2) ідентифікаційні номери заявок, на підставі яких була укладена угода; 3) ідентифікатор біржового товару (який може враховувати особливості біржового товару(продукту/інструменту), базис поставки, термін постачання, інше); 4) найменування або унікальні ідентифікатори сторін угоди - учасників торгів, брокерів, які подавали заявки; 5) найменування або унікальні ідентифікатори клієнтів учасників торгів (у випадку подання учасником/учасниками торгів заявки в інтересах клієнта); 6) обсяг біржового товару; 7) ціну товару; 8) дату і час реєстрації біржової угоди ЕТС; 9) суму біржової угоди.

Реєстр може містити додаткову інформацію, яка пов'язана із характеристиками біржового товару (продукції/інструменту) та/або особливістю біржової торгівлі таким товаром та/або виконання зобов'язань за ним.

10. Виконання біржових договорів

10.1. Біржа самостійно провадить професійну діяльність на ринках капіталу - клірингову діяльність з визначення зобов`язань на підставі, та за умови отримання, відповідної ліцензії НКЦПФР, реєстрації правил клірингу в НКЦПФР та дотримання вимог законодавства, яким регулюється провадження клірингової діяльності.

10.2. При біржових торгах за технологією одностороннього аукціону

10.2.1. Виконання зобов'язань з розрахунків та щодо поставки біржового товару за біржовими угодами, укладеними за технологією одностороннього аукціону, здійснюється напряму між учасниками торгів-сторонами таких угод у відповідності до умов договорів купівлі-продажу біржового товару (якщо інше не визначено внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі).

Біржа не несе відповідальності за невиконання чи неналежне виконання сторонами своїх зобов'язань за такими договорами.

10.2.2. У випаду не підписання електронним підписом біржового свідоцтва або не укладання договору купівлі-продажу, гарантійний внесок винної сторони перераховуються постраждалій стороні. При цьому сторони не звільняються від виконання зобов'язань за біржовим свідоцтвом зі сплати комісійного збору за біржову угоду.

10.2.3. На вимогу сторони (сторін) договору купівлі-продажу біржового товару (та у випадках, визначених внутрішніми документами Біржі) розрахунки за договором, укладеним на підставі біржової угоди, та/або контроль за виконанням поставки та/або розрахунків можуть проводитися через рахунок Біржі/за участю Біржі у порядку, встановленому внутрішніми документами Біржі.

10.3. При біржових торгах за технологією ринку заявок

10.3.1. Виконання зобов'язань з розрахунків та щодо поставки біржового товару за біржовими угодами, укладеними за технологією ринку заявок, здійснюється між учасниками торгів-сторонами біржових угод шляхом залучення Біржі як комерційного представника згідно з розділом 5 цих Правил та/або у порядку і на умовах, визначених внутрішніми документами Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі, де застосовується такий механізм управління ризиками.

10.3.2. Виконання біржових договорів за біржовими угодами, укладеними за технологією ринку заявок, відбувається в період клірингової сесії, якщо інше не зазначено у внутрішніх документах Біржі, якими регламентується біржова торгівля у відповідній секції Біржі, де застосовується такий механізм комерційного представництва для управління ризиками.

10.3.3. На підставі укладених біржових договорів Біржею формуються та надсилаються оператору поставки файли, які включають інформацію за укладеними біржовими договорами (зокрема, обсяг біржового товару, який був проданий/придбаний за відповідним біржовим договором, та сторони такого договору).

10.3.4. Підтвердження поставки (погодження передачі біржового товару) оператором поставки є підтвердженням виконання зобов'язань продавцем за біржовим договором і підставою для сторони договору-покупця (та Біржі як довіреної особи покупця) виконати свої зобов'язання щодо оплати придбаного біржового товару зі свого рахунку умовного зберігання (ескроу).

10.3.5. У випадку отримання Біржею підтвердження від розрахункового банку учасника торгів-покупця щодо перерахування грошових коштів учаснику торгів-продавцю, зобов'язання учасників торгів за укладеною біржовою угодою та відповідним біржовим договором вважаються виконаними.

10.3.6. У випаду, коли одна або обидві сторони біржової угоди не підписали КЕП біржовий договір, біржова угода вважається припиненою. При цьому сторони не звільняються від сплати комісійного збору Біржі, якщо інше не визначено рішенням Біржового комітету.

10.3.7. У випадку, коли оператор поставки на підставі отриманих торгових сповіщень не погоджує передачу біржового товару між учасниками торгів, учасники торгів-сторони за біржовим договором не звільняються від сплати комісійного збору Біржі, якщо інше не визначено рішенням Біржового комітету.

При настанні такої події договір купівлі-продажу вважається припиненим.

10.3.8. У разі, якщо біржову угоду/біржовий договір було припинено з вини тільки одної сторони, то Біржею на підставі рішення Біржового комітету стягується штраф з винної сторони (з коштів її гарантійного внеску) на користь постраждалої сторони. Розмір та порядок застосування штрафних санкцій визначаються внутрішніми документами Біржі.

10.4. Біржова угода може бути розірвана:
- за рішенням суду;
- за згодою сторін;
- в односторонньому порядку, якщо це передбачено внутрішніми документами Біржі.

10.4.1. У випадку розірвання біржової угоди, сторони угоди не звільняються від сплати комісійного збору Біржі.

10.5. Внутрішніми документами Біржі, які регламентують біржову торгівлю у певній секції Біржі, може бути визначено інший порядок виконання біржових угод (біржових договорів) та забезпечення виконання зобов'язань за ними.

11. Процедури оформлення та обліку документів, які використовуються при укладанні та виконанні біржових угод

11.1. Біржа організує електронний документообіг між Біржею, учасниками біржових торгів, операторами поставки та уповноваженими розрахунковими банками через засоби системи електронного документообігу ЕТС та клірингової системи Біржі з застосуванням КЕП та АВП. При цьому Біржа є посередником в прийнятті, передаванні (доставці), зберіганні, перевірці цілісності та створенні електронних документів, що обертаються на Біржі. Кожен електронний документ, що обертається на Біржі, повинен бути підписаний електронним підписом.

11.2. Біржа забезпечує:
- приймання, обробку та передачу від учасників електронних біржових торгів заявок (у тому числі у формі позицій) на купівлю/продаж біржових товарів, укладення біржових угод;
- підготовку та передачу інформації, необхідної для укладання біржових угод;
- зберігання та захист інформації, що стосується укладання біржових угод на Біржі, від втрати або несанкціонованого доступу, забезпечує неможливість витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до інформації;
- можливість відтворення електронних документів у паперовій формі;
- формування та підтримку баз даних про хід та результати біржових торгів з фіксацією часу подання учасниками торгів заявок (у тому числі у формі позицій) та укладання біржових угод;
- функціонування системи електронного документообігу ЕТС, що забезпечує організаційно правові та технологічні передумови електронного документообігу між учасниками товарного ринку та використання електронних документів учасниками електронних біржових торгів за рахунок виконання гарантованої доставки електронного документу учаснику електронних біржових торгів, перевірку цілісності та чинності електронного документу, забезпечення конфіденційності електронного документообігу між учасниками електронних біржових торгів, підтвердження авторства та забезпечення при

цьому високої надійності, швидкості та зручності для учасників електронних біржових торгів.

12. Платежі та збори, що сплачуються Біржі учасниками торгів

12.1. Учасники біржових торгів сплачують Біржі відповідно до цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі наступні платежі та збори:
- плату за навчання роботі в ЕТС (за наявності);
- плату за надання технічного доступу до ЕТС з використанням віддаленого автоматизованогоробочого місця;
- комісійний збір;
- плата за надання учасникам торгів звітних документів за результатами торгів у паперовій формі (уразі її встановлення);
- інші платежі та збори, встановлені внутрішніми документами Біржі, у тому числі, в документі «Тарифи на послуги товарної біржі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа».

12.2. Комісійний збір сплачується учасниками торгів, що уклали біржову угоду, або їх клієнтами згідно умов відповідної секції Біржі. Розмір комісійного збору встановлюється Біржовим комітетом та зазначається у внутрішніх документах Біржі, і сплачується шляхом внесення на поточний рахунок Біржі грошових коштів, на основі рахунку на оплату комісійного збору сформованого в ЕТС або виданого Біржею, чи шляхом автоматичного зарахування Біржі з грошових коштів, заблокованих під забезпечення сплати комісійного збору на загальному рахунку під гарантійні внески. Днем виконання зобов'язань учасника торгів по оплаті комісійного збору вважається день зарахування коштів на рахунок Біржі.

12.3. За надання учасникам біржових торгів звітних документів за результатами торгів у паперовій формі, що надаються Біржею на основі заяви учасника торгів щодо надання звітних документів за результатами торгів у паперовій формі, Біржею може стягуватися додаткова оплата за такі послуги. За заявою учасника торгів Біржа протягом 3 (трьох) робочих днів видає звітні документи за результатами торгів у паперовій формі. Плата за надання звітних документів за результатами торгів у паперовій формі вноситься учасником торгів протягом 3 (трьох) банківських днів з дня отримання відповідного рахунку. Днем виконання зобов'язань учасника торгів по оплаті послуг вважається день зарахування коштів на рахунок Біржі.

13. Біржове кот*и*рування. Порядок визначення та оприлюднення біржового курсу

13.1. Ціни на Біржі формуються вільно. Рівень цін на кожен вид біржового товару (продукту/інструменту) визначається на підставі співвідношення попиту та пропозиції на біржових торгах, якщо інше не встановлено законодавством України.

13.2. Біржею або уповноваженим органом державної влади може бути встановлено граничні ціни (або коридор коливання цін) - верхній та/або нижній ліміти ціни (цінові ліміти) для біржових товарів, продаж/придбання яких на біржових торгах не може здійснюватися за ціною, нижчою від нижнього ліміту ціни та вищою від верхнього ліміту ціни.

13.3. По закінченню торгової сесії Біржа застосовує процедуру біржового кот***и***рування, за результатами якої визначає котирувальну ціну біржового товару (продукту/інструменту), що був предметом торгів, як середньозважену ціну усіх укладених протягом торгової сесії біржових угод по відповідному біржовому товару (продукту/інструменту), за якими відбулося виконання біржових договорів.

У випадку проведення декількох торгових сесій протягом торгового дня, Біржа застосовує процедуру кот***и***рування окремо за кожною сесію.

До закінчення торгового дня такі котирувальні ціни вважаються ***поточним біржовим курсом***.

13.4. За підсумками торгового дня, але не пізніше 09:30 наступного дня, Біржа щодо кожного біржового товару (продукту/інструменту) оприлюднює на вебсайті Біржі ***біржовий курс***, який визначається як середньозважена ціна усіх укладених протягом всіх торгових сесій біржових угод по відповідному біржовому товару (продукту/інструменту), за якими відбулося виконання біржових договорів.

13.5. Відомості про біржові котирувальні ціни (поточний біржовий курс та біржовий курс) відображаються в біржовій інформації, що розміщується на офіційному сайті Біржі в мережі Інтернет.

13.6. Оприлюднення результатів кот***и***рування за результатами біржових торгів здійснюється у відповідності до розділу 18 цих Правил.

13.7. Біржа може розраховувати індекси та показники біржової торгівлі, відмінні від зазначених у цьому розділі, порядок розрахунку яких визначається внутрішніми документами Біржі.

14. Порядок здійснення моніторингу біржових торгів та інших заходів, що здійснюються для протидії маніпулюванням, інсайдерській торгівлі та іншим зловживанням

14.1. Біржа запобігає маніпулюванням на Біржі та укладанню біржових угод, що не відповідають цим Правилам та внутрішнім документам Біржі, якими регламентується біржова торгівля, шляхом застосування наступних (але невиключно) заходів:

- автоматичного відстеження ЕТС дій учасників електронних біржових торгів, які порушують ці Правила та/або внутрішні документи Біржі;
- поточного нагляду та контролю адміністратором ЕТС за біржовими операціями учасників торгів;
- моніторингу біржових торгів у режимі реального часу для здійснення запобігання маніпулюванню, неправомірному використанню інсайдерської інформації та контролю за дотриманням Правил та внутрішніх документів Біржі;
- встановлення цінових лімітів, обмеження обсягу лоту, обмеження обсягу заявки на купівлю/заявки на продаж, обмеження сукупного обсягу біржового товару (продукту/інструменту), який може продати/придбати учасник торгів протягом торгової сесії/торгового дня, обмеження кроку зміни ціни;

- вибіркових перевірок, що проводяться згідно з рішеннями Біржового комітету;
- припинення, зупинення та поновлення біржових торгів.

14.2. У випадку виявлення Біржею в діях учасників торгів чи біржових операцій, що містять ознаки маніпулювання, інсайдерської торгівлі чи інших зловживань на Біржі учасниками торгів, з метою вжиття запобіжних заходів Біржа має право вжити наступні (але невиключно) заходи:
- зупинити біржові торги;
- звернутись до учасників торгів з запитом про надання пояснень та підтверджуючих документів з приводу поставлених у запиті питань;
- провести перевірку виявлених ознак маніпулювання, інсайдерської торгівлі чи інших зловживань на Біржі;
- зупинити учаснику торгів технічний доступ до біржових торгів на визначений строк;
- виключити біржові угоди/біржові договори з розрахунку котирувальних цін.

14.3. У випадку виявлення ознак маніпулювань в ході біржових торгів та/або укладення біржових угод/біржових договорів, що не відповідають цим Правилам та внутрішнім документам Біржі чи інших зловживань учасниками торгів, адміністратор ЕТС збирає наявну інформацію та негайно повідомляє керівнику Біржі для застосування необхідних запобіжних заходів відповідно до п. 14.2. цих Правил.

14.4. Біржовий комітет має право встановити критерії ознак маніпулювання та перелік ознак інсайдерської торгівлі чи інших зловживань учасниками торгів, з урахування особливостей організації та проведення біржових торгів, а також укладання біржових угод/біржових договорів по різним групам біржових товарів, а також інших факторів, що можуть впливати на дії учасників торгів.

У разі встановлення НКЦПФР факту маніпулювання, або Біржовим комітетом наявності ознак інсайдерської торгівлі чи інших зловживань на Біржі учасниками торгів, Біржа має право припинити членство та технічний доступ до біржових торгів з подальшим виключення з реєстру учасників торгів учасника біржових торгів, яким скоєно порушення або застосувати інші санкції за рішенням Біржового комітету, згідно внутрішніх документів Біржі.

14.5. З метою зниження ризиків на організованих товарних ринках та недопущення різкого денного підвищення/зниження рівня цін, змови між учасниками торгів та інших спроб штучного впливу на ціни, маніпулювання, а також виявлення випадків недобросовісної конкуренції, адміністратор ЕТС безперервно (в тому числі з використанням технічних засобів) здійснює моніторинг та контроль за виставленням заявок та укладанням біржових угод та біржових свідоцтв/біржових договорів, а також за діями учасників торгів, що безпосередньо приймають участь у біржових торгах.

14.6. Під моніторингом і контролем за виставленням заявок та укладанням біржових угод/біржових договорів розуміється сукупність організаційно-технічних заходів, спрямованих на безперервне відстеження протягом періоду подання заявок та торгової сесії цін, обсягів та інших характеристик, заявок, угод, що реєструються в ЕТС, до яких відносяться:

- аналіз заявок, котирувань, реєстру біржових угод та іншої інформації на предмет наявності в діях учасників торгів ознак маніпулювання;
- виявлення випадків використання в процесі торгівлі відомостей, що становлять службову інформацію та/або комерційну таємницю, а також мають ознаки інсайдерської інформації;
- виявлення порушень учасниками торгів вимог цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі, у тому числі тих, що є невід'ємною частиною Правил.

14.7. У разі встановлення НКЦПФР факту маніпулювання, Біржею може застосовуватися один із таких видів санкцій:
- офіційне попередження;
- нарахування штрафу в розмірі, встановленому Біржовим комітетом або внутрішніми документами Біржі;
- припинення допуску учасника торгів до участі у біржових торгах у відповідній секції (секціях) Біржі;
- припинення членства на Біржі.

14.8. Біржа здійснює встановлення особи (осіб), причетної (причетних) до можливого маніпулювання, інсайдерської торгівлі чи зловживання, перевіряє зміст дій щодо можливого маніпулювання чи зловживання учасником торгів, аналізує причини, що призвели до можливого маніпулювання, інсайдерскої торгівлі чи інших зловживань, складає протокол про результати перевірки.

14.9. При виявленні Біржею ознак маніпулювань, що були допущені учасниками торгів при укладанні біржової угоди/біржового договору, що не відповідає вимогам Правил та/або внутрішніх документів Біржі, інсайдерської торгівлі чи інших зловживань на Біржі, Біржа може направити офіційний запит учаснику торгів, яким була укладена така біржова угода/біржовий договір, про надання документів і відомостей, що прямо або опосередковано розкривають причини укладення такої біржової угоди/договору (в тому числі доручення клієнта учасника торгів, на підставі якого була подана заявка, договір доручення з клієнтом і пояснення клієнта) та надання іншої інформації чи документів для встановлення ознак порушення. Інформація, отримана Біржею від учасників торгів в ході проведення перевірки, є конфіденційною і не підлягає розкриттю та передачі третім особам, окрім випадків, передбачених чинним законодавством.

14.10. Про виявлення ознак маніпулювання та проведену перевірку Біржа повідомляє НКЦПФР.

14.11. У разі неотримання Біржею від учасника торгів без об'єктивних причин письмової відповіді протягом 7 (семи) робочих днів з дати направлення офіційного запиту Біржі відповідно до п.14.9. цих Правил, або за наявності підстав кваліфікувати таку біржову угоду/договір як порушення цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі, матеріали перевірки направляються на розгляд Біржовому комітету для винесення рішення про застосування до учасників торгів санкцій відповідно до цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі.

14.12. Біржові угоди, які мають ознаки можливого маніпулювання та/або використання

інсайдерської інформації та/або інших зловживань на Біржі учасниками торгів, можуть не використовуватися при розрахунку котирувальних цін.

15. Розгляд скарг та вирішення спорів

15.1. Скарги членів Біржі, учасників торгів розглядаються Біржовим комітетом або іншою уповноваженою особою на Біржі, які, у разі необхідності, доручають структурним підрозділам Біржі дослідження порушеного у скарзі питання та підготовку необхідних матеріалів.

15.2. Розгляд скарги починається не пізніше наступного робочого дня з моменту її надходження і не може перевищувати 30 (тридцяти) календарних днів. У виключних випадках строк розгляду скарги може бути продовжено рішенням Біржовим комітетом або уповноваженою особою на Біржі.

15.3. Про результати розгляду скарги заявник інформується в письмовій формі.

15.4. Спори за біржовими операціями вирішуються сторонами шляхом переговорів або виносяться на розгляд Біржового арбітражу. Арбітром призначається особа, яка має достатні знання та досвід для виконання цих функцій. Рішення про створення Біржового арбітражу та призначення Арбітра (-ів) приймає Біржовий комітет.

15.5. Спори розглядаються Біржовим арбітражем у випадку, якщо зацікавлені сторони надали згоду на вирішення спору в порядку Біржового арбітражу. Надання згоди виражається у вигляді поданих Біржі заяв, або укладеної між сторонами угоди, яка набуває чинності з моменту її затвердження Біржовим комітетом.

15.6. Порядок та термін розгляду спору, процедура винесення та виконання рішення Біржового арбітражу здійснюється відповідно до «Положення про Біржовий арбітраж Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа».

15.7. У певних секціях Біржі чи за певним біржовим товаром (групою біржових товарів) можуть створюватися окремі Біржові арбітражі, які можуть діяти на підставі окремо затверджених положень/порядків/регламентів. Діяльність таких Біржових арбітражів повинна відповідати загальними засадами «Положення про Біржовий арбітраж Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська енергетична біржа».

Детальне врегулювання інших питань, зокрема, щодо кількості Арбітрів, порядку та строків розгляду спорів тощо визначається окремо затвердженими Біржовим комітетом положеннями/порядками/регламентами.

15.8.Якщо відповідний спір між сторонами неможливо вирішити шляхом переговорів або розгляду Біржового арбітражу, то такий спір вирішується в судовому порядку згідно з чинним законодавством України

16. Права та обов`язки Біржі

16.1. Біржа має право:
- розробляти та затверджувати правила товарної біржі у відповідності до Закону «Про товарні біржі»;
- утворювати підрозділи (у тому числі відокремлені), комітети, комісії, біржові секції тощо та затверджувати положення про них;
- розробляти стандартні (типові) умови біржових угод (біржових договорів) відповідно до вимог законодавства;
- установлювати і стягувати внески та плату за отримання членами Біржі права здійснювати торгівлю на товарній біржі як учасника біржових торгів, за укладання та/або реєстрацію біржових угод (біржових договорів) та за надання інших послуг, згідно з Законом, Статутом та/або Правилами;
- установлювати і стягувати штрафи та застосовувати інші санкції за порушення цих Правил та внутрішніх документів Біржі;
- встановлювати критерії ознак маніпулювання та перелік ознак інсайдерської торгівлі чи інших зловживань учасниками торгів;
- анулювати, у тому числі частково, результати біржових торгів та укладені за їх результатами біржові угоди/біржові договора.

16.2. Біржа зобов`язана:
- забезпечувати організацію та проведення біржових торгів;
- здійснювати моніторинг біржових торгів та контроль за дотриманням учасниками біржових торгів цих Правил та внутрішніх документів Біржі, у тому числі з метою запобігання маніпулюванню на товарній біржі та інсайдерській торгівлі;
- вести реєстр учасників біржових торгів, їхніх заявок, укладених угод і договорів;
- оприлюднювати на своєму веб-сайті перелік учасників біржових торгів із зазначенням учасників, допуск яких до біржових торгів зупинено або припинено, реєстр біржових товарів;
- розкривати інформацію, передбачену законодавством.

16.3. Біржа має інші права та виконує інші обов’язки, пов’язані із здійсненням діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах.

17. Відповідальність Біржі та учасників біржових торгів

17.1. Біржа, учасники біржових торгів та їх клієнти несуть відповідальність, передбачену законодавством України, цими Правилами та внутрішніми документами Біржі за порушення законодавства України, Правил та внутрішніх документів Біржі, якими регламентується біржова торгівля, і рішень Біржі, що регулюють біржову торгівлю.

17.2. Рішення про застосування, внесення змін, зупинення або скасування санкцій (повністю або частково) до учасника торгів або його клієнта приймається Біржовим комітетом.

17.3. За порушення учасником торгів або його клієнтом цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі, невиконання (неналежне виконання) своїх зобов'язань за біржовими угодами/біржовими договорами, невиконання рішень Біржового комітету, а також в інших ситуаціях, коли дії учасника торгів перешкоджають або можуть перешкодити проведенню

біржових торгів та нормальному функціонуванню ЕТС, до такого учасника або його клієнта торгів можуть бути застосовані будь які з наступних санкцій:

- штраф у розмірі, визначеному Біржовим комітетом;
- утримання гарантійного внеску/частини гарантійного внеску, як штрафу, у відповідності з регламентами та/або іншими внутрішніми документами Біржі;
- зупинення на певний термін, обмеження чи припинення допуску учасника торгів до участі у біржових торгах у відповідності з регламентами та/або іншими внутрішніми документами Біржі;
- припинення членства на Біржі;
- санкції, що відповідають принципам їх застосування та визначені регламентами та/або іншими внутрішніми документами Біржі.

17.4. У випадку неподання або подання недостовірної інформації, що вимагається від учасника біржових торгів, на Біржу, до даного учасника також можуть застосовуватися попередження та/або недопущення даного учасника до чергових біржових торгів, а у разі повторного неподання або подання недостовірної інформації, зупинення допуску учасника торгів до участі у біржових торгах або припинення членства на Біржі.

17.5. У випадку порушення учасником біржових торгів або його клієнтом порядку розрахунків за біржовою угодою (біржовим свідоцтвом/біржовим договором) до такого учасника можуть застосовуватись санкції згідно умов біржової угоди (біржового свідоцтва/біржового договору) та/або регламентами та/або іншими внутрішніми документами Біржі.

17.6. У випадку безпідставної відмови від підписання біржової угоди (біржового свідоцтва)/біржового договору, Біржа може зупинити допуск учасника торгів, яким вчинено порушення, до участі у біржових торгах по відповідній секції та нарахувати штраф в розмірі, визначеному Біржовим комітетом або утримати гарантійний внесок у відповідності з внутрішніми документами Біржі.

17.7. За несвоєчасну сплату учасником торгів комісійного збору Біржа вправі стягнути з такого учасника торгів пеню. Пеня нараховується за кожний календарний день прострочення сплати комісійного збору, починаючи з дня, наступного за останнім днем терміну сплати комісійного збору. Якщо учасник торгів не сплатив комісійний збір протягом 3 (трьох) календарних днів з дня спливу терміну, відведеного на оплату комісійного збору, то вважається, що даний учасник відмовився від сплати комісійного збору. У випадку, якщо учасник торгів відмовився від оплати комісійного збору, то комісійний збір може утримуватись Біржею з суми гарантійного внеску (внесеного учасником торгів для участі у в будь-яких інших торгах на Біржі), що відмовився від сплати комісійного збору після спливу терміну, відведеного на оплату комісійного збору та/або припинення членства на Біржі.

17.8. У випадку несвоєчасної оплати (не більше 10 (десяти) календарних днів) штрафів, комісійного збору Біржі без надання підтвердження обставин, що виключають відповідальність боржника, Біржа може тимчасово, до повного погашення заборгованості, зупинити допуск до біржових торгів учасника торгів, який прострочив виконання зобов'язання.

17.9. У випадку тривалого (більше 10 (десяти) календарних днів) невиконання зобов'язань з виплати штрафів без надання підтвердження обставин, що виключають відповідальність боржника, Біржа може зупинити допуск до біржових торгів або припинити членство на Біржі, учаснику яким скоєне порушення.

17.10. З учасника торгів або його клієнта – боржника, що прострочив виконання зобов'язання зі сплати штрафів, стягується пеня у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, яка діяла в період, за який сплачується пеня.

17.11. Застосування санкцій, передбачених пп. 17.9., 17.10. цих Правил, не звільняє учасника торгів від обов'язку щодо відшкодування Біржі всієї суми заборгованості (в тому числі, з урахуванням суми пені), яка підлягає сплаті.

17.12. Крім інших, викладених у цих Правилах підстав, Біржовий комітет може прийняти рішення про зупинення/припинення допуску учасника торгів або його клієнта до участі у біржових торгах в секції (секціях) у будь якому з наступних випадків:
- невиконання учасником торгів Правил та/або інших внутрішніх документів Біржі;
- відкриття господарським судом справи про банкрутство учасника торгів, та/або визнання учасника торгів банкрутом у випадках і порядку, передбачених чинним законодавством;
- несплата або неповна сплата учасником торгів комісійного збору в установлений термін.

У певних секціях Біржі чи за певним біржовим товаром (групою біржових товарів) порядок застосування (накладення) та види санкцій, які Біржа може застосувати за фактами виявлення порушення учасниками біржових торгів може визначатися окремим положенням, яке затверджується Біржовим комітетом.

17.13. Біржа вправі розкрити інформацію про факти невиконання учасником торгів своїх зобов'язань на офіційному сайті Біржі в мережі Інтернет.

17.14. Інформаційне повідомлення, що містить рішення Біржового комітету про застосування, зупинення або скасування санкцій (або витяг з тексту такого рішення), передбачених цими Правилами та/або внутрішніми документами Біржі, доводиться до відома учасника торгів не пізніше робочого дня, наступного після дати прийняття рішення.

17.15. Учасник торгів має право надати письмові докази у термін, що не перевищує 3 (трьох) робочих днів, з моменту отримання інформації про застосування до нього санкцій. Біржовий комітет зобов'язаний розглянути звернення учасника торгів та винести відповідне рішення з подальшим інформуванням учасника торгів.

17.16. При накладенні на учасника торгів штрафу Біржа надсилає йому вимогу про сплату штрафу. Штраф має бути сплачений учасником торгів протягом 3 (трьох) робочих днів з дня отримання вимоги про сплату штрафу на поточний рахунок Біржі у відповідності з реквізитами, зазначеними у вимозі про сплату штрафу. Днем сплати штрафу учасником торгів вважається день зарахування суми штрафу на відповідний рахунок банку Біржі.

18. Порядок розкриття та оприлюднення інформації

18.1. Інформування про результати біржових торгів відбувається за результатами проведених біржових торгів. Біржа оприлюднює результати біржових торгів у формі бюлетеня середньозважених цін. Зміст біржової угоди (за винятком зазначення біржового товару (продукту/інструменту), кількості, ціни, базису поставки (чи інших умов поставки) і строку виконання) не підлягає розголошенню. Цю інформацію може бути надано тільки на письмову вимогу судам, органам прокуратури, служби безпеки, внутрішніх справ та аудиторським організаціям у випадках, передбачених законодавством України. Інша інформація може бути розкрита для третіх сторін у випадках, передбачених чинним законодавством України, за рішенням суду або на вимогу слідчих органів.

18.2. Збір, архівація, обробка та розповсюдження інформації, пов'язаної з обігом біржових товарів в результаті проведення електронних біржових торгів здійснюється системою збору, обробки та розповсюдження інформації ЕТС. Інформація про хід та підсумки торгів, що містить дані про ціни біржових угод, котирування біржового товару, а також про кон'юнктуру товарних ринків представляється через ЕТС, на інформаційних табло в торговому залі Біржі і на офіційному сайті Біржі в мережі Інтернет.

18.3. Протягом торгової сесії в режимі реального часу формується і надається учаснику торгів поточна інформація про торги, необхідна для укладення біржових угод.

18.4. По закінченню торгової сесії учаснику торгів надається інформація по укладених ним біржових угодах, виставленим заявкам, а також інша біржова інформація у вигляді звітних документів, що надаються відповідно до внутрішніх документів Біржі.

18.5. Біржа зобов'язана оприлюднювати:
- перелік учасників біржових торгів, допущених до біржових торгів;
- реєстр біржових товарів;
- обсяг торгівлі біржовими товарами (номенклатура товарів, їх загальна вартість та кількість згідно з укладеними біржовими договорами, біржовий курс щодо кожного біржового товару, що перебуває в обігу на Біржі, тощо);
- інформацію щодо позабіржових операцій у випадках і в межах, встановлених законодавством.

18.6. Біржа може розкривати наступну інформацію:
- перелік та основні якісні і кількісні характеристики біржових товарів;
- типові форми біржових угод, свідоцтв та договорів (купівлі-продажу, поставки, міни) по секціях Біржі;
- зразки рекомендованих форм договорів-доручення та довіреностей;
- дані про результати біржових торгів у формі бюлетеня середньозважених цін;
- дані результатів котирувань.

18.7. Інформація, що вказана в п. 18.5. цих Правил може розкриватися через:
- сайт Біржі;
- розсилку інформаційним агентствам та засобам масової інформації;
- через засоби системи ЕТС.

19. Надзвичайні ситуації та процедури, що застосовуються у разі їх виникнення

19.1. До надзвичайних ситуацій відносяться:
- форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили);
- цінова нестабільність і значні коливання цін на біржові товари;
- технічний збій.

Перелік надзвичайних ситуацій може змінюватись та доповнюватись за рішенням Біржового комітету.

19.2. Учасники біржових торгів, їх клієнти та Біржа звільняються від встановленої даними Правилами та/або (та/або внутрішніми документами Біржі) та/або чинним законодавством України відповідальності за порушення цих Правил (та/або внутрішніх документів Біржі) та/або за незабезпечення у відповідності з цими Правилами (та/або внутрішніми документами Біржі) належних умов для проведення біржових торгів, якщо буде доведено, що таке порушення відбулося внаслідок дії обставин непереборної сили.

19.3. Під непереборною силою в даних Правилах розуміються будь-які надзвичайні або невідворотні події зовнішнього щодо учасників біржових торгів, їх клієнтів та Біржі характеру або їх наслідку, які виникають без вини учасників біржових торгів, їх клієнтів та Біржі, поза їх волею або всупереч волі й бажанню, і які не можна, за умови застосування звичайних для цього заходів, передбачити й не можна при всій обережності й передбачливості запобігти (уникнути), у тому числі, але не винятково, стихійні явища природного характеру (землетруси, повені, урагани, руйнування в результаті блискавки тощо), нещастя біологічного, техногенного й антропогенного походження (вибухи, пожежі, вихід з ладу машин і устаткування, масові епідемії, і т. п.), обставини громадського життя (війна, воєнні дії, блокади, громадські хвилювання, прояви тероризму, масові страйки й локаути, бойкоти і т.п.), а також видання заборонних або обмежуючих нормативних актів органами державної влади та/або місцевого самоврядування, інші законні або незаконні, заборонні або обмежуючі заходи зазначених органів, які унеможливлюють виконання належним чином учасниками біржових торгів (їх клієнтами) та/або Біржею цих Правил та/або внутрішніх документів Біржі або тимчасово перешкоджають такому виконанню.

19.4. У разі виникнення обставин непереборної сили Біржа виконує наступні дії:
- повідомляє банк, з яким взаємодіє, наявними засобами зв'язку (телефонним зв’язком, електронною поштою тощо) про виникнення обставин непереборної сили або форс-мажорних обставин та про заходи щодо її усунення;
- повідомляє учасників біржових торгів наявними засобами зв'язку (телефонним, факсимільним зв’язком, електронною поштою тощо) про виникнення надзвичайних обставин непереборної сили або форс-мажорних обставин та про заходи щодо їх усунення;
- приймає рішення про оголошення технічної перерви в біржових торгах з будь-якого моменту часу біржових торгів;
- повідомляє НКЦПФР.

19.5. В якості заходів щодо врегулювання надзвичайної ситуації Біржа має право:
- припинити біржові торги;

- відмінити результати біржових торгів, які проводились у день виникнення надзвичайної ситуації та/або у попередній день, визнати такі біржові торги такими, що не відбулися, заявки не поданими, а біржові угоди (свідоцтва), біржові договори неукладеними;
- здійснити інші дії у разі необхідності.

19.6. У разі настання в ході біржових торгів обставин, які можуть бути підставою для визнання ситуації надзвичайною, біржові торги припиняються на період не більше 30 (тридцяти) хвилин для здійснення необхідних заходів, спрямованих на забезпечення нормального проведення торгів на Біржі. Якщо після припинення торгів обставини, які можуть бути підставою для визнання ситуації надзвичайною та/або форс-мажорною, будуть усунуті протягом 30 (тридцяти) хвилин і не пізніше, ніж за 10 (десять) хвилин до закінчення торгової сесії, то біржові торги поновлюються.

19.7. При поновленні біржових торгів заявки та біржові угоди (свідоцтва), біржові договори, відповідно, подані і укладені в ЕТС до моменту зупинення біржових торгів, можуть бути анульовані.

19.8. При анулюванні біржових торгів у разі визнання ситуації надзвичайною а також в інших випадках передбачених внутрішніми документами Біржі, результати біржових торгів та укладені за їх результатом біржові угоди/біржові договори (частково або повністю) можуть бути анульовані за рішенням Біржового комітету або іншого уповноваженого органу Біржі.

19.9. Усі рішення, пов'язані із затримкою початку біржових торгів, їх припиненням, поновленням, продовженням, достроковим закінченням або скасуванням їх проведення, приймаються Біржовим комітетом або іншою уповноваженою особою та оголошуються (доводяться до відома учасникам торгів) адміністратором ЕТС.

19.10. Окремим випадком надзвичайних обставин є ситуація цінової нестабільності і значних коливаньцін біржових товарів понад установленого Біржею або уповноваженим органом центральної виконавчої влади допустимого коридору коливання цін.

У разі встановлення НКЦПФР (за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері) критеріїв цінової нестабільності біржового товару на товарній біржі (залежно від виду, ліквідності та/або ринкової ціни такого біржового товару), Біржа запроваджує відповідні заходи на запобігання ситуацій цінової нестабільності з урахуванням таких критеріїв.

19.11. З метою виявлення причин цінової нестабільності та значного коливання ціни біржового товару Біржа здійснює відповідну перевірку.

19.12. Адміністратор ЕТС або Біржовий комітет може зупинити біржові торги на строк, що не перевищує строку перевірки причин цінової нестабільності та значного коливання ціни. В рамках розпочатої перевірки Адміністратор ЕТС або Біржовий комітет може прийняти рішення про поновлення торгівлі, якщо ціни не перевищили встановлений Біржею або уповноваженим органом центральної виконавчої влади допустимий коридор коливання ціни. Строк перевірки не може перевищувати 2 робочих днів, якщо інше не встановлено рішенням Біржового комітету.

19.13. Про зупинення біржових торгів внаслідок настання ситуації цінової нестабільності і значних коливань цін Біржа негайно інформує усіх зацікавлених осіб усіма можливими засобами (телефонним зв'язком, електронною поштою тощо).

19.14. Рішенням Біржового комітету можуть визначатися додаткові показники, які характеризують ситуацію цінової нестабільності і значних коливань цін.

19.15.У разі технічного збою у ЕТС учасник біржових торгів інформує про це наявними засобами зв'язку (телефонним зв'язком, електронною поштою тощо) адміністратора ЕТС.

19.16. У випадку, якщо в ході біржових торгів в учасника торгів припинився доступ в ЕТС без вини Біржі, всі його пропозиції, подані раніше, зберігаються.

19.17. У випадку технічного збою в ЕТС оголошується технічна перерва в торгах. При оголошенні технічної перерви адміністратор ЕТС здійснює перевірку цілісності даних про торги в ЕТС та оцінює можливість подальшого проведення торгів.

19.18. Якщо протягом технічної перерви, що оголошена внаслідок технічного збою ЕТС, робота ЕТС може бути поновлена, то торги поновлюються після закінчення технічної перерви. Після поновлення торгів учасники торгів повторно виконують процедури для авторизації в ЕТС.

19.19. Протягом технічної перерви, що оголошена внаслідок технічного збою ЕТС, робота ЕТС може бути поновлена. Якщо дані про укладені біржові угоди було повністю або частково втрачено, за рішенням Біржового комітету торгову сесію може бути поновлено з останньої збереженої точки відновлення даних в ЕТС. Лоти, за якими було укладено біржові угоди, і дані по яких було втрачено, переторговуюся після відновлення торгової сесії в ЕТС. Після поновлення торгів, учасники торгів повторно виконують процедури для авторизації в ЕТС.

19.20. У разі поновлення Біржових торгів, час їх закінчення повідомляється адміністратором ЕТС через систему повідомлень ЕТС.

19.21. Якщо під час технічної перерви, що оголошена внаслідок технічного збою ЕТС, працездатність ЕТС не може бути поновлена, то така ситуація за рішенням Біржового комітету визнається надзвичайною у відповідності до цих Правил.

20. Зупинення, припинення та поновлення біржових торгів за рішенням уповноваженого державного органу

20.1. У разі необхідності зупинення, припинення біржових торгів на виконання рішення уповноваженого державного органу Біржовий комітет або Генеральний директор Біржі інформують про це в письмовій формі адміністратора ЕТС, який негайно вживає необхідні заходи для технічної реалізації процедури зупинення (припинення) торгів.

20.2. Рішення Біржового комітету про зупинення, припинення торгів оформляється у вигляді протоколу, рішення Генерального директору у вигляді наказу.

20.3. Інформацію про зупинення, припинення торгів Біржа публікує на своєму вебсайті. В інформаційному повідомленні зазначаються причини, а також, якщо це відомо, дата та час поновлення торгів. Крім того, Біржа вживає заходи для індивідуального інформування учасників торгів про зупинення, припинення торгів Біржа, використовуючи можливі засоби зв'язку (телефоний зв'язок, електронну пошту, систему повідомлень ЕТС тощо).

20.4. Адміністратор ЕТС поновлює біржові торги після скасування відповідного рішення Біржового комітету або Генерального директора про зупинення, припинення торгів. Біржовий комітет або Генеральний директор приймають таке рішення у разі усунення причин, які були підставою для зупинення, припинення торгів.

20.5.У всіх випадках зупинення, припинення торгів, в тому числі якщо це відбулось на виконання рішення уповноваженого державного органу, на письмовий запит учасника біржових торгів Біржею надається відповідна довідка.

21. Заключні положення

21.1. Зміни та/або доповнення до цих Правил затверджуються Біржовим комітетом.

21.2. Правила, а також зміни до них, набувають чинності після їх реєстрації в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку.

21.3. Окремі положення цих Правил можуть бути деталізовані і оформлені у вигляді окремого(их) внутрішнього(іх) документу(ів), які можуть містити вказівку, що вони є частиною цих Правил.